

MAK

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹ Qotei aqa Niri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai.

² Nami Qotei na aqa Niri Yesus endegsi minjej, “Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas. ³ A wadau sawaq di tulan lelenoqnsim tamo ungasari nangi endegsi minjroqnqas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiy. Aqa gam tingitetiy.’ ” Qotei a nami aqa Niri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam di nengrenyonaq soqnej.

⁴⁻⁵ Bunuqna Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosi q di tamo ungasari nangi Qotei aqa anjam palontosi q minjroqnej. Tamo ungasari Judia sawaq di soqneb qaji nangi ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nangi ti kalil Jon aqa areq gileqnabqa a na nangi endegsi minjroqnej, “Ningi are buliybqa Qotei na nungo une kalil kobotetngwas. Amqa e na ningi yansngwai.” Degsi minjreqnaqa nangi na nango une kalil babteqnabqa Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁶ Jon a wadau sawaq di soqnej di a ingi ingi sai qoji. Deqa a gara jugo kamel aqa jungum na gereiyo qaji di jugoqnasiqa alalag na singilatosi q laqnej. A ingi uyo sai qoji deqa a sis ti bisim qa q ti uyoqnej. ⁷ A Qotei aqa anjam palontoqnasiqa tamo ungasari nangi endegsi minjroqnej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e

a kangalyqajqa e tamo bolesai. ⁸ E ya na ningi yansngeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ningi yansngwas.” Jon na tamo ungasari nanji anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹ Bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiq Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej. ¹⁰ Yansonaqa a yaq na tigelosiq tarosiq lan goge koqyonaqa lan waqej. Lan waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej. ¹¹ Awoonaqa lan goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakro quej. A endegsi minjnaq quej, “Ni ijo Angro qujai. E ni tulan qalaqalaimeqnum. E ni qa tulan areboleboleibegnu.”

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹²⁻¹³ Onaqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaga bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiq Yesus a une bei atqa marsiq walawalaiyoqnej. Yesus a wagme juwan nanji ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa lan angro nanji bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a olo Galili sawaq aiyej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontoqnej. ¹⁵ A endegsi maroqnej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nango Mandor Koba sqajqa bati jojomqo. Deqa ningi are bulyosib Qotei aqa anjam bole nungo areqaloq di singilatiy.”

Yesus na tamo qolqe nanɣi metnjrnaq a dauryeb

¹⁶ Osiqa Yesus a Galili ya agu kobaqujaq gilej. Gilsiq alile dia walweloqnsiqa ɲam atej di Saimon aqa was Andru wo nanɣi qe o qaji tamo soqneb deqa nanɣi kakan waiyeq nab unjrej. ¹⁷ Unjrsiqa minjrej, “Ninɣi aiyel e daurbiy. Ninɣi qe o qaji tamo unub deqa ninɣi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ninɣi olo tamo oqnqab.” ¹⁸ Yesus a nanɣi degsi minjrnaqa nanɣi nanɣo kakan uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹ Onaqa Yesus a olo walwelosiq gilokiɲalayosiqa Sebedi aqa ɲiri Jems aqa was Jon wo nanɣi aiyel qobun miligiq di kakan branɔ qandimeq nabqa unjrsiqa metnjrej. ²⁰ Metnjrnaqa nanɣo abu Sebedi wau tamo ti qobun miligiq di sonabqa nanɣi uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

²¹ Onaqa Yesus aqa anɣro nanɣi ti walwelosib gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib sonabqa Juda nanɣo yori batiej. Deqa Yesus a Juda nanɣo Qotei tal miligiq gilsiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ²² Aqa anjam palontej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanɣo anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu. Aqa anjam dena dal anjam qalie tamo nanɣo anjam tulan bunyoqnej. Deqa tamo unɣasari nanɣi Yesus aqa anjam di qusib tulan prugeb.

²³ Bati di tamo bei mondor uge na ojej qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a Yesus unsiqa tulan lelenosiqa minjej, ²⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa

Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji.”

²⁵ Onaqa Yesus na mondor uge di njirintosiq minnej, “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulanj.”

²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge dena tamo di kunjimyosiqa tulan lelenosiqa a uratosiq ulanej.

²⁷ Onaqa tamo ungasari nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi tulan prugosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero? A anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi anjam di aqa abu. Agi a na mondor uge nanqi minjreqnaqa nanqi aqa anjam dauryosib jaraiye-qnub.” ²⁸ Tamo ungasari nanqi degsib maroqneb. Osib nanqi walwelosib Galili sawa keretosib Yesus aqa manwa deqa saoqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanqi ti Qotei tal uratosib Saimon Andru wo nanjo tal gogeteb. Jems Jon wo nanqi koba na tal gogeteb. ³⁰ Tal gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq jejamu tulan kanjanyaqa neiesonaq uneb. Deqa Yesus aqa angro nanqi na Yesus minjeb, “Ni na unja di boletqa kere e?” Onaqa minjrej, “Od, e na boletqa kere.” ³¹ Degsi minjrsiqa unja maiyej qaji aqa areq gilsiq bañ ojsiqa tigeltej. Tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di koboonaqa a tigelosiq nanqi inji goiyetnjrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanqi boletnjro-qnej

³² Sen aieeqnaqa qure deqaji tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanqi ti mondor uge uge na ojeleno qaji nanqi ti nanjo was nanqi na joqoqnsib Yesus aqa areq boqneb. ³³ Boqnsib Yesus soqnej

qaji tal meq di korooqneb. ³⁴ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nangi boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nangi dego winjroqnej. Mondor uge nangi di Yesus qa qalieeb deqa nangi aqa ñam ubtqa mareqnab a na nangi saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq di Qotei aqa anjam mare mare laqnej

³⁵ Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nangi alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiq dia Qotei pailyoqnej. ³⁶⁻³⁷ Pailyeqnaqa aqa angro nangi Saimon koba na a qa ñamosib gilsib itosib minjeb, “Tamo ungasari kalil nangi ni qa ñameqneb.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi tigelabqa iga qure qureq giloqnsimqa dia Qotei aqa anjam palontoqnsim tamo ungasari nangi minjroqnom. E wau di yqajqa deqa mandamq aiyem.”

³⁹ Degsi minjrnsiq walweloqnsiq qure qure kalil Galili sawaq di brantoqnsiq Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiq Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge nangi winjreqnaqa nangi na tamo ungasari nanjoq dena jaraiyoqneb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰ Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutosiq pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe.” ⁴¹ Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiq a qa dulosiq ban waiyosiq ojej. Ojsiq minjej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.”

⁴² Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosiq

aq̃a jejamu boleej. ⁴³ Onaqa Yesus a singila na minjej, “Ni tigelosim gile. ⁴⁴ Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nañgi minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa ingi ingi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo uñgasari nañgi ni numsis marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’” ⁴⁵ Onaqa a gilsiq̃a ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na boletej deqa a anjam mare mare laqnaqa tamo uñgasari tulañ gargekoba nañgi quekriteb. Deqa Yesus a segitosiq̃a gilsiq̃ wadau sawaq di soqnej. Tamo uñgasari nañgi a jujuṇyaib deqa a qure beiq̃ di brantosaioqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo uñgasari tulañ gargekoba nañgi qure qure kalilq̃ dena tigeloqnsib aqa areq belenoqneb.

2

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Bati bei Yesus a olo Kaperneam gilsiq̃ di sonaqa qure deqaji nañgi endegsib queb, “Yesus a gago qureq olo bqo. A talq̃ di unu.” ² Deqa tamo uñgasari gargekoba nañgi bosib sirañmeq̃ di jujuṇonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontosiq̃ minjroqnej. ³ Onaqa tamo qolqe nañgi na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq̃ di atsibqa qoboiosib Yesus aqa talq̃ osi beb. ⁴ Osi bosib ṇam ateb di tamo uñgasari gargekoba nañgi sirañme juṇonab uñjreb. Deqa nañgi Yesus aqa areq̃ gilqa kere-saiiñrnaqa tal quraq̃ oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq̃ aiyej. ⁵ Onaqa Yesus a nañgo areq̃alo unej di nañgo areq̃alo qujai Yesus na tamo jejamu

laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, “O ijo angro, ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁶ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nango areqalo na mareb, ⁷ “Yesus a kiyaaq anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nango une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.” ⁸ Nanqi degsib are qaleqnabqa Yesus a nango areqalo di qalieosiq minjrej, “Ninqi kiyaaq areqalo di onub? ⁹ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjitqa ninqi qusib e qa poingwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim ino sapera osim walwel,’ anjam de kiyo? ¹⁰ Ariya e segi Tamo Angro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo nango une kobotetnjqra kere. Ninqi degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a nanqi degsi minjrsiq tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiq minjej, ¹¹ “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.” ¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleanaqa a tigelosiq aqa sapera osiq tamo ungasari kalil nango namdamuq di walwelosiq gilej. Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi tulan prugugetosib Qotei aqa nam soqtosib mareb, “Manwa iga endego unonum di kumbra tulan bei. Tamo bei na manwa deqaji bei yeqnaq iga nami unosaioqnem.”

Yesus na Livai minjej, “Ni e daurbe”

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari gargekoba nanqi bosib aqa areq di koroonaq a na Qotei aqa anjam palonteqnaq nanqi quoqneb.

¹⁴ Dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa ñam Livai a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa ñiri. A itosiq minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus dauryej.

¹⁵ Onaqa bati bei Yesus aqa angro nangi ti Livai aqa talq gilsib awoosib ingi uyoqneb. Nangi segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti gargekoba nangi dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa angro nangi ti ingi uyoqneb.

¹⁶ Onaqa Farisi qudei nangi bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nangi koba na ingi uyeq nab unjrsibqa Yesus aqa angro nangi minjreb, “Yesus a kiyaaq une tamo ti takis o qaji tamo ti nangi koba na ingi uyeqnub?” ¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nango anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiqoji nangi yu qangra tamo aqaq gilosaieqnub. Tamo ma ti nangi segi yu qangra tamo aqaq gileqnub. Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem.”

Yesus a qurien qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa angro nangi ti Farisi nangi ti ingi uratoqnsib qurienqneb. Deqa nangi Yesus aqa areq bosib minjeb, “Jon aqa angro nangi ingi uratoqnsib qurienqneb. Farisi nango angro nangi dego ingi uratoqnsib qurienqneb. Ariya ino angro nangi kiyaaq qurienosaieqnub?” ¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a unja ban ojqa bati qa aqa was nangi ti soqnibqa nangi qurienqab e? Sai.

²⁰ Bunuqna nanŋo was a nanŋi uratnjrimqa bati deqa nanŋi quriŋoqnsib sqab.

²¹ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqa kere-sai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim bran qelikobaqas. ²² Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanŋraŋosiq siŋgilaej deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere.”

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

²³ Yori bati bei Yesus aqa anŋro nanŋi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa anŋro nanŋi bem sum gei elenjoqnsib uye uye giloqneb. ²⁴ Nanŋi degsib gileqnabqa Farisi qudei nanŋi bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino anŋro nanŋi kiyaa kumbra degyeqnub? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanŋi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nanŋi mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di niŋgi buk miligiq di sisiyosai kiyo? ²⁶ Abiatar a atra tamo gate sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiq Qotei atraiyqajqa bem uysiq aqa wau tamo nanŋi dego anainjrnaq uyeb. Bem di getento. Di atra tamo nanŋo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ŋamgalaq di une saiqoji. Niŋgi anjam di sisiyosai kiyo?”

²⁷ Osiqa minjrej, “Qotei a yori bati qa are qalsiq tamo nanği atosai. A tamo nanği qa are qalsiq yori bati atej. ²⁸ E Tamo Angro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

3

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyej qaji di boletej

¹ Olo yori bati bei Yesus a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiq tamo bei ban qandamyej qaji a di sonaq unej. ² Onaqa Farisi nanği Yesus koqyoqneb. Nanği are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’” Deqa nanği Yesus koqyoqneb. ³ Onaqa Yesus a tamo ban qandamyej qaji di minjej, “Ni tigelosim au.” ⁴ Degsi minjnaqa a tigelosiq Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nanği nenemnjrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kiyo iga na uratonam a padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo? Ningi na merbiy.” Onaqa Farisi nanği kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nanği mequmesoqneb. ⁵ Nango are getenjnresoqnej deqa Yesus a nanği koqnjrej. Osiqa nanği qa minjin oqetonaqa tamo ban qandamyej qaji di minjej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej. ⁶ Onaqa Farisi nanği Qotei talq dena oqedosib Herot aqa wau tamo nanği ti koba na koroosib nanği kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneb.

Tamo ungasari gargekoba nangi Yesus daury-oqneb

⁷⁻⁸ Onaqa Yesus aqa angro nangi ti tigelosib tamo ungasari kalil nangi uratnjrsib alile aisib di soqneb. Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi endegsib queb, “Yesus a manwa gargekoba yeleneqnu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib alile aisib aqaq di korooqneb. Galili sawa nangi ti Judia sawa nangi ti Jerusalem qure nangi ti Idumia sawa nangi ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nangi ti Tair qure ti Saidon qure ti nangi kalil belenjosib Yesus aqaq di korooqneb. ⁹ Onaqa Yesus na aqa angro nangi endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo ungasari nangi bosib e jujunbaib deqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa angro nangi qobun bei atnab soqnej. Nangi degyeb. Di kiyaaq? ¹⁰ Yesus a nami tamo ungasari gargekoba nangi boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nangi aqa areq boqnsibqa nango ban aqa jejamuq di atqa maroqnsib a jujunyoqneb. ¹¹ Tamo mondor uge uge na ojelenjo qaji nangi dego Yesus aqa areq boqneb. Boqnsibqa mondor uge nangi na Yesus unoqnsib aqa singaq di singa pulutoqnsib lelenjoqnsib minjoqneb, “Ni Qotei aqa Niri.” ¹² Degsib minjeqnabqa a nangi singila na saidnjroqnsiq minjroqnej, “Ningi ijo ñam ubtosib maraib.”

Yesus a tamo 12 nangi giltjrej

¹³ Onaqa Yesus a dena walwelosiqa manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na tamo qudei giltjritqa nangi e koba na laqnsibqa ijo wau ojoqnqab.” A degsi are qalsiqa manaq oqsiq dia tamo qudei nangi metnjrnaqa aqa areq beb. ¹⁴ Bonabqa a

na tamo 12 nanngi giltanjrej. Nanngi a ombla sqajqa deqa ti a na nanngi qarinnjrimqa nanngi aqa anjam mare mare laqajqa deqa ti nanngi giltanjrej. ¹⁵ Nanngi na mondor uge uge tamo ungasari nango jejamuq dena winjrqaajqa deqa ti nanngi giltanjrej. ¹⁶ Tamo 12 giltanjrej qaji nango ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. ¹⁷ Bei Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo. Nango ñam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Ñam di aqa damu, “Tamo kola bul.” ¹⁸ Ariya Andru Filip wo. Bei Bartolomyu Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa njiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nanngi winjrqaajqa maroqnej qaji. ¹⁹ Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqa jeu tamo nango banq di atej qaji.

Tamo qudei nanngi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

²⁰ Onaqa Yesus a tal bei gogetosiq di son-aqa tamo ungasari gargekoba nanngi olo bosib ko-rooqneb. Deqa aqa angro nanngi ti ingi uyqa bati saiinjrej. ²¹ Yesus aqa was nanngi aqa ai koba na degsib qusibqa Yesus oqajqa marsib qure deq gileb. Nanngi maroqneb, “Yesus a nanariqo kiyo?”

²² Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nanngi Yesus yomuiyoqnsib maro-qneb, “Mondor uge nango gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanngi winjreqnu.” ²³ Onaqa Yesus a nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nanngi kiyersim winjrqa? Di keresai. ²⁴ Tamo nanngi qure qujaiq di unub qaji nanngi segi

poaiyelosib qotqab di nangi koba na geregere sqa keresai. ²⁵ Tamo nangi tal qujaiq di unub qaji nangi segi poaiyelosib qotqab di nangi dego koba na geregere sqa keresai. ²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nangi jeutnjrsim winjrqas di aqa singila koboosim aqa wau ulonqas.

²⁷ “Tamo bei a tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa ingi ingi kalil bajinqa keresai. A mati tamo singila di sil na tontim soqnimqa di aqa ingi ingi kalil bajinqas. Tontqasai di aqa ingi ingi bajinqa keresai.

²⁸ “E bole merngwai. Tamo ungasari nango une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Tamo ungasari nangi misilin anjam mareqnub une di dego Qotei na kobotetnjrqas. ²⁹ Ariya tamo a Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai. Une di tamo aqa jejamuq di gaigai sqas.” ³⁰ Yesus na dal anjam qalie tamo nangi anjam degsi minjrej. Di kiyaqa? Nangi maroqneb, “Yesus a mondor uge ti.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nangi tal qabe?”

³¹ Onaqa Yesus aqa was nangi aqa ai koba na bosib tal oqeq di tigeleb. Yesus a warum miligiq di sonaqa nangi oqeq di tigelosib tamo qudei minjreb, “Iga Yesus qa bonum. Deqa ningi a minjib endeq bem.” ³² Onaqa tamo ungasari Yesus aqa areq di awesoqneb qaji nangi na Yesus minjeb, “Ino was nangi ino ai ombla na ni qa bonub agi oqeq di tigelejunub.” ³³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nangi tal qabe?” ³⁴ Degsi minjrsiqa tamo ungasari aqa areq di awesoqneb qaji nangi koqnjrsiqa minjrej, “Ningi segi ijo ai ijo was nangi. ³⁵ Ningi quiy. Tamo a Qotei aqa areqalo

dauryoqnqas di a ijo was bole. A ijo jaja bole. A ijo ai bole.”

4

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹⁻² Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi bosib aqaq di koroon-abqa a sasalosiq qobun bei gogetosiq di awoej. Awoosiq tamo ungasari kalil nanqi alile di son-abqa a na yawo anjam gargekoba minjroqnej.

A na yawo anjam bei endegsi minjrej, ³ “Ninji quiy. Tamo bei a gilsiq aqa ingi wauq di saga yago breiyelenej. ⁴ Breiyonaqa jagwa na saga yago qudei puyonaqa gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa qebari nanqi bosib uyekriteb. ⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma meniñ ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb. ⁶ Nango jirim tulan guma aiyosai deqa sen oqsic kanjanonaqa nanqi laosib morenej. ⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsic kabutnjrnaq geitosai. ⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulan gargekoba ateleneb. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.” ⁹ Yesus na tamo ungasari nanqi yawo anjam degsi minjrseq kobonaqa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaaq tamo ungasari nanqi yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanqi urat-njrseq a kiñala qalaq gilsiq a segi sonaqa aqa

angro 12 nangi ti tamo qudei a dauryosib laqneb qaji nangi ti aqa areq bosibqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb. ¹¹ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo angro ningi segi utru qalieqab. Ariya tamo ungasari qala qalaq di unub qaji nangi yawo anjam segi minjroqnqai. ¹² Deqa nangi nam atoqnqab di ijo anjam aqa damu unsib poinjrqsai. Nangi dab atoqnqab di ijo anjam aqa utru quqwasai. Osib poinjrqsai dego. Deqa nangi are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei a nango une kobotetnjrqsai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹³ Osiqa Yesus a olo aqa angro nangi endegsi minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru ningi poingosai e? Dego di ningi kiyersib ijo yawo anjam kalil qa poingwas? ¹⁴ Tamo a saga yago breiyej di a Qotei aqa anjam breiyej. ¹⁵ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nangi bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya anjam di nango are miligiq di soqninqa Satan a urur bosim anjam di olo yainjrqs. Qotei na nango are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqs. ¹⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleijnrimqa anjam di oqujatosib nango areq atqab. ¹⁷ Ariya anjam di nango are miligiq tulan guma aiyosai.

Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanqi gulbe enjrsib ugeugeinjqab. Yimqa nango areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di nanqi olo ulontqab. ¹⁸⁻¹⁹ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyebe qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanqi Qotei aqa anjam qusi-bqa ariya bunuqna nanqi olo mandam qa ingi ingi qa are koba qaloqnsib ñoro koba oqnqajqa are prugnjqoqnqas. Yimqa kumbra dena nanqi gisañnjrsim Qotei aqa anjam nango are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanqi gei bole atosaietqñub dego kere. ²⁰ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyebe qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanqi Qotei aqa anjam qusib nango are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nango are miligiq di saga bul tulan kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentosim pulonjamqa guwe na kabutqasai

²¹ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Tamo bei a lam qatrentosim pulonjamqa guwe na kabutqasai. Bi-jal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanesqas. ²² Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atqas. Kumbra kalil kabuejunu qaji di dego Qotei na babtqas. ²³ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Anjam ningi queqñub qaji di geregere quoqñiy. Ningi geregere quoqnqab kere dego Qotei a kamba powo engoqnqas. Osim olo powo tulan koba engoqnqas.

²⁵ Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yaiyim a laña sqas.”

Saga yago nanği segi oqeleneqnub

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqnu dego kere. ²⁷ Tamo di a qolo ñeioqnsiqa nobqolo a olo tigeloqnsiqa walweleqnu. A kumbra degyeqnaqa saga yago nanği segi kokitoqn-sibqa oqeleneqnub. Saga yago nanği kiyersib oqeleneqnub di tamo a qaliesai. ²⁸ Mandam a segi waueqnaqa saga yago nanği kokitoqn-sibqa bangateqnub. Dena sotoqnsibqa geitoqnsibqa melieqnub. ²⁹ Meli sau bqo deqa tamo di a bosim serie na giñgenjyosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di aqa utru ñiñgi geregere poingwajqa deqa yawo anjam bei endegsi merñgwai. ³¹⁻³² Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Sis yago nanği tulañ kiñilala kas yago bul. Ingi ingi qudei nango yago kokba yala. Sis yago nanği tulañ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulañ kobaqu-jaqas. Osim ñam qudei buñnjrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanği bosib aqa waburq di awoelenqab.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³³ Yesus na tamo ungasari nanɣi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. Nanɣi aqa yawo anjam quqwa kere deqa a degsi minjroqnej. ³⁴ A anjam bei minjrosaiognej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiq aqa segi angro nanɣi yawo anjam aqa utru geregere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

³⁵ Onaqa bilaqtonaqa Yesus na aqa angro nanɣi endegsi minjrej, “Iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.” ³⁶ Degsi minjrnsiq nanɣi koba na tamo ungasari kalil nanɣi uratnjrsibqa qobun na gileqnabqa tamo qudei nanɣi dego nanɣo qobun osib Yesus dauryosib giloqneb. ³⁷ Yesus aqa angro nanɣi ti qobun na gileqnabqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkortosiq qobun qaloqnsiq morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej. ³⁸ Yesus a nami qobun bunuq di gate kulun atsiqa neisiq qambumtej. Deqa aqa angro nanɣi tulan ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kiyoy?” ³⁹ Onaqa Yesus a tigelosiq jagwa ti ya ti singila na minjrej, “Ninɣi laoiy.” Minjrnaqa jagwa laej. Ya dego maninej. ⁴⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanɣi endegsi minjrej, “Ninɣi kiyaya ulaosib e qa yala poingosai?” ⁴¹ Onaqa aqa angro nanɣi olo tulan ulaugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrroqa aqa anjam qusib laonub?”

5

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanqi ti qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tiryeb. ² Tiryosib Yesus a qobun uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq Yesus aqa areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji. ³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di njeioqnej. A tamo singila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na a tontqa keresai dego. ⁴ Bati gargekoba tamo qudei nanqi aqa singa ti ban ti sil kokba na tonteqnabqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bole sai. ⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub ato sawaq di tulan lelenoqnsiq aqa segi jejamu meniñ na pupoiyoqnej. A manaq di dego kumbra di yoqnej.

⁶⁻⁸ Deqa a isaq na ñam atsiqa Yesus unsiqa urur ti aqa areq bosiqa aqa singaq di singa pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minnej, “O mondor uge, ni tamo di uratosim ulan.” Degsi minjnaqa mondor uge dena tulan lelenosiqa singila na pailosiq Yesus minnej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Niri, ni e kiyerbqajqa bonum? E Qotei aqa ñam na ni mer-mqai, ni e jaqatin ebaim.” ⁹ Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Degsi nene-myonaqa minnej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulan gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum.” ¹⁰ Osiqa singila na pailosiq Yesus minnej, “Ni iga sawaq beiq waigaim.”

¹¹ Bati deqa bel tulan gargekoba nanqi mana goge dia suwaroqneb. ¹² Deqa mondor uge

nangi na Yesus minjeb, “Ni iga qarinqimqa iga bel nanjo jejamuq gilelenqom.” ¹³ Mondor uge nangi degsib Yesus minjnabqa a na nangi odnjrnaqa tamo di uratosibqa bel nanjo jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nangi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb. Bel moreneb qaji nangi sisiyeb 2,000.

¹⁴ Onaqa bel taqatoqneq qaji tamo nangi kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo ungasari kalil nangi sainjroqnsib laqneq. Gamq di dego sainjroqnsib laqneq. Onaqa tamo ungasari nangi kumbra di unqajqa beb. ¹⁵ Bosib Yesus aqa areq di koroosib nam ateb di tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiqa gara tigsig awesonaq uneb. Unsib tulan ulaugeteq. Di kiyaga? Mondor uge tulan gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneq deqa. ¹⁶ Onaqa tamo nanjo namdamu na Yesus a mondor uge di winjrnaq uneb qaji nangi bel qa ti mondor uge qa ti tamo ungasari nangi sainjrnab queq. ¹⁷ Qusibqa Yesus minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

¹⁸ Onaqa Yesus a qobun gogetosiq gilqa laqnaqa tamo aqaq na Yesus na mondor uge uge winjreteq qaji a singila na pailosiq minjeq, “E ni daurmqaq.” ¹⁹ Onaqa Yesus na saidyosiq minjeq, “Ni olo ino segi qureq gile. Gilsim Tamo Koba a ni qa dulosiqa kumbra tulan boledamu emqo deqa ino was nangi sainjre.” ²⁰ Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulan boledamu yeq deqa Dekapolis sawa (nam di aqa damu, Qure 10) dia tamo ungasari kalil nangi sainjroqnsiq laqnej.

Sainjreqnaqa nanği aqa anjam quoqnsib tulan prugoqneb.

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo angro moiyej qaji a tigeltej

²¹ Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiq ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo unğasari tulan gargekoba bosib aqaq di korooqneb. ²²⁻²³ Koroosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa ñam Jairus a walwelosiq Yesus unsiq aqa areq bosiqa singa pulutosiq singila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo angro sebiñ a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino ban aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim ñambile sqas.” ²⁴ Onaqa Yesus na Jairus odyosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği dego nanği aiyel daurnjrsib jujunosib giloqneb. ²⁵ Gileqnaqba nango ambleq di uña bei ma ti soqnej qaji a nanği daurnjrsiq giloqnej. Uña di a nami bai na unej leñ aiyosiq degsi soqnej wausau 12 uratej. ²⁶ Yu qanğra tamo gargekoba nanği nami a boletqa yeqnab a jaqatinğobaiyoqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiq silali koba urateqnaqa nanği aqa jejamu gereiyeqnaqba a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaoqnej. ²⁷⁻²⁸ Deqa a Yesus aqa ñam qusiq are qalej, “E aqa gara mutu segi ban na ojitqa ijo ma koboqas.” Degsi are qalsiq Yesus aqa qoreq na dadauryosiq ban waiyosiq aqa gara mutu ojej. ²⁹ Ojnaqa aqa leñ aiyosiq qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu qalieosiq marej, “Bole, ijo ma saiqo.” ³⁰ Onaqa Yesus a poiyej, “Singila qudei

ijo jejamu uratosiq gilqo.” Degsi poiyyonaqa bulosiq tamo ungasari tulan gargekoba soqneb qaji nanqi unjrsiqa nenemnjurej, “Yai na ijo gara ojgo?” ³¹ Degsi nenemnjrnaqa aqa angro nanqi na minjeb, “Ni kiyaqa degsi nenemonum? Ni une. Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi ni daurmosib jujunmejunub.” ³² Onaqa Yesus a unja gara mutu ojej qaji di unqajqa nam atognej. ³³ Onaqa unja di a endegsi qalieej, “Ijo ma saiqo deqa Yesus a e nubqajqa nam ateqnu.” A degsi qalieosiq tulan ulaugetosiq are tonTonyonaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq a segi qa ubtosiq minjej, “E na ino gara mutu ojonum.” ³⁴ Onaqa Yesus na minjej, “O unja, ni ino areqalo e qa singilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

³⁵ Yesus a unja degsi minjeqnaqa tamo qudei nanqi Jairus aqa talq dena bosibqa gamq di Jairus Yesus wo turossib nanqi na Jairus minjeb, “Ungum. Ino angro a nami moiyo. Deqa ni na Qalie Tamo a laja wau koba yaim. Uratim aiyem.” ³⁶ Onaqa Yesus a nango anjam di qusiqa Jairus minjej, “Ni ulaaim. Ni e qa ino areqalo singilatime.” ³⁷⁻³⁹ Degsi minjsiq tamo ungasari kalil nanqi a dauryqa said-njrnsiq Jems aqa was Jon wo Pita ombla nanqi segi joqsiqa Jairus koba na gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a nam atej di tamo ungasari gargekoba nanqi qatron koba yoqnsib akam murqumyeq nab unjrej. Unjrnsiq tal gogetosiq minjrej, “Ningi kiyaqa qatron koba yoqnsib akameq nub? Angro di a moiyo sai. A laja neisiq

qambumtejunu.” ⁴⁰ Degsi minjrnaqa nan̄gi Yesus kikiyeb. Nan̄gi qalieeb, “Angro a nami moiyo-
bo-letqo.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb. On-
aqa Yesus a nan̄gi kalil minjrej, “Ningi sasaloiy.”
Degsi minjrnaqa nan̄gi sasalonabqa Yesus a angro
moiyej qaji aqa ai abu osiqa aqa segi angro qalub
nan̄gi dego joqsiqa angro aqa warum miligiq gilej.
⁴¹ Gilsiq angro aqa ban̄ titosiqa minje, “Talita,
kum.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu,
“O angro, ni tigel.” ⁴² Degsi minjnaqa angro di a
olo n̄ambile osiqa urur tigelej. Tigelosiqa walwelej.
Angro aqa wausau 12. Onaqa nan̄gi kalil Yesus aqa
man̄wa di unsibqa tulan̄ prugeb. ⁴³ Onaqa Yesus a
nan̄gi singila na endegsi minjrej, “Ningi ijo man̄wa
endi unonub deqa tamo qudei minjraib.” Osiqa
marej, “Ningi angro endi inji anaiyiy.”

6

Yesus aqa qure utru nan̄gi aqa anjam quetosai

¹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa aqa angro
nan̄gi joqsiqa aqa segi qure utruq gilej. ² Gilsiq di
sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nango Qotei tal
miligiq gilsiq tamo un̄gasari gargekoba sonabqa
tigelosiqa Qotei aqa anjam palontosiqa minjro-
qnej. Minjreqnaqa tamo un̄gasari nan̄gi aqa anjam
qusibqa tulan̄ prugugetosib maroqneb, “Yesus a
powo qabe na osiqa anjam singila endeqaji palon-
tosiqa mergeqnu? A kiyersiq man̄wa endeqaji
babtelen̄eqnu? ³ Iga qalie, a lan̄a tal gereiyo qaji
tamo. A Maria aqa njiri. A Jems na Joses na
Judas na Saimon na nan̄go was. Aqa jaja kalil
nan̄gi agi iga koba na endi unum.” Tamo un̄gasari

nan̄gi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb.
⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa med-abu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqn̄qas di nan̄gi aqa anjam quetqa asginjr̄qas. Deqa a ñam saīqoji sqas. Aqa segi talq di dego a ñam saīqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqn̄qas di nan̄gi aqa anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqn̄qab.” ⁵ Yesus a nan̄gi degsi minjrsiqa aqa segi qure utruq di man̄wa bei yqajqa keresaīyej. A tamo quja quja segi nan̄go gateq di aqa ban̄ atnaqa nan̄go ma koboej. ⁶ Aqa segi qure utru nan̄gi a qa nan̄go areqalo singilatosai deqa a are gulbeīyej.

Yesus na aqa an̄gro 12 nan̄gi wau enjrej

Onaqa Yesus a walwelōsiqa qure bei beiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnej. ⁷ Osiqa bati bei a na aqa an̄gro 12 nan̄gi metn̄jr̄naqa aqa areq bonabqa nan̄gi tamo un̄gasari nan̄go jejamuq na mondor uge uge winjroqn̄qajqa deqa singila enjrej. Osiqa minjrej, “N̄ngi aiye aiye giloqnsibqa qure qureq di ijo anjam palontoqnsib laqniy. ⁸ N̄ngi in̄gi in̄gi osib gilaib. In̄gi uyo bei aib. Nun̄go qaqun̄ aib. Silali osib gilaib. Toqon̄ segi osib walweliy. ⁹ Singa tatal dego jigsib giliy. Gara jugo aiye aiye aib.” ¹⁰ Osiqa minjrej, “N̄ngi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniy. ¹¹ Tamo bei na n̄ngi gereingwa uratimqa kiyo nun̄go anjam quqwa asgiyimqa kiyo n̄ngi qure di uratqa oqnsib nun̄go singa tatal tumbrum butuyoqniy. Yimqa nan̄gi nun̄go kumbra di unsib poin̄jr̄qas, ‘Bole, iga kumbra ugetonum.’” ¹² Yesus na aqa an̄gro

12 nanġi degsi minjrsiq qarinjnirnaqa nanġi qure qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontoqnsib tamo unġasari nanġi endegsib minjroqneb, “Ninġi are buliyi.” ¹³ Osib mondor uge uge nanġi winjroqnsibqa tamo unġasari nanġo gateq di goren bilenteq nabqa nanġo ma saioqnej.

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

¹⁴ Yesus aqa anġro nanġi aqa ñam mare mare laq nabqa Mandor Herot a quej. Tamo unġasari gargekoba nanġi dego qusib maroqneb, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa singila osiqa mañwa endeqaji babteleneqnu.” ¹⁵ Onaqa tamo qudei nanġi maroqneb, “Tamo di a Elaija olo bqo.” Onaqa qudei nanġi maroqneb, “Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanġi nami soqneb deqaji bei.” ¹⁶ Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, “Tamo di a Jon e nami kakro gentetem qaji. A moisiq olo subq na tigelqo.”

¹⁷⁻¹⁸ Herot a nami aqa was Filip aqa ñaun Herodias yaayosiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa uña em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanġi qarinjnirnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb. ¹⁹ Bati deqa Herot aqa ñaun a Jon qa tulan njirinugetej deqa a na Herot wainyosiq minjoqnej, “Ni na Jon qalim moiym.” Yeqnaqa Herot na saidyoqnej. ²⁰ Di kiyaga? A Jon qa ulaoqnej deqa. Deqa a Jon geregere taqatoqnej. A endegsi qalieej, “Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di

une bei saiqoji. A Qotei aqa tamo tintin.” Herot a degsi qalieosiq deqa a Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwajqa tulan arearetoqnej.

²¹ Ariya bati bei Herot aqa naun a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Herot aqa nambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa tamo kokba ti aqa qaja tamo nango gate kokba ti Galili sawa taqato tamo nangi ti metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb. ²² Koroosib ingi uyeqnabqa Herot aqa naun aqa angro sebin a warum miligiq bosiq a nangi lou tuetnjreqnaqa nangi a unsibqa tulan areboleboleinjrej. Deqa Herot na angro sebin di minjej, “Ni ijo ingi kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” ²³ Osiqa aqa anjam di olo singilatosiqa minjej, “Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam emqai. E ijo anjam di uratqasai bole sai.”

²⁴ Onaqa angro sebin a gilsiq aqa ai nenemyej, “E ingi kiye qa Herot minjqai?” Onaqa minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate qa mare.” ²⁵ Onaqa a olo urur ti warum miligiq gilsiq aqa Herot minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.” ²⁶ Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nango ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiq angro sebin di saidyqa uratej. ²⁷⁻²⁸ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyosiqa minjej, “Ni gilsim Jon aqa kakro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentosiqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq angro sebin di yej. Yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

²⁹ Onaqa bunuqna Jon aqa angro nanği deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Yesus a tamo 5,000 nanği ingi anainjrej

³⁰ Bati bei Yesus aqa anjam maro tamo nanği olo aqa areq di koroosib kumbra kalil nanği yoqneb qaji deqa ti anjam kalil nanği palontoqneb qaji deqa ti Yesus saiyoqneb. ³¹ Bati deqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği gile be eqnab Yesus aqa angro nanği ti ingi uyqa bati saiinjrej. Deqa a na nanği endegsi minjrej, “Ningi tigeliy. Iga tamo unğasari nanği uratnjrsim segitosim wadau sawaq di kiñala aqaratqom.” ³² Degsi minjrsiqa aqa angro nanği joqsiqa koba na qobun gogetosib wadau sawaq gileb.

³³ Nanği qobun na gileqnabqa tamo unğasari kalil nanği Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa nanço qure qureq na tigelosib singa na gurgurosib gilsib Yesus tiryqajqa sawaq di namoqna branteb. ³⁴ Onaqa Yesus a qobun na gilsiq tiryosiqa nam atej di tamo unğasari tulan gargekoba nanği nami tiryqa sawaq di tarinjesonab unjrej. Nanği kaja bul mandor saiqoji. Deqa Yesus a nanği qa dulosiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. ³⁵ Onaqa sen aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanği aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Sen aiqo. Qoloqas. ³⁶ Deqa ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib dia ingi uysib nerenqab.” ³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi na ingi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Iga kiyersim ingi anainjrqom? Iga 200 kina qabe na osimqa ingi awaiyosim nanği anainjrqom?” ³⁸ Onaqa Yesus na nenemnrej,

“Ningi ingi gembub unu? Ningi gilsib uniy.” Onaqa nangi gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

³⁹ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nangi minjrej, “Ningi qur segi segi yosibqa ñinq di awoelenoiy.” ⁴⁰ Onaqa nangi kalil dedegsib awoeb. Qudei nangi qur segi segi 100 awoeleneb. Qudei nangi qur segi segi 50 awoeleneb. ⁴¹ Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem gingenyosiq aqa angro nangi enjrsiqa minjrej, “Bem endi jeisib tamo ungasari nangi anainjriy.” Osiqa qe aiyel dego gingenyosiq aqa angro nangi enjrsiqa minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo ungasari nangi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nangi bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo ungasari nangi jeisib anainjreqnab uyoqneb. ⁴² Uynab kalil menetnjrej. ⁴³ Onaqa ingi oto urateleneb qaji di Yesus aqa angro nangi na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej. ⁴⁴ Tamo kalil bem ti qe ti uyeq qaji nangi sisiyeb 5,000.

Yesus a ya banqaq na walwelej

⁴⁵ Onaqa Yesus na aqa angro nangi endegsi minjrej, “Ningi qobun gogetosib namoosib gilsib Bet-saida qureq di tiryosib soqniy. E na tamo ungasari nangi minjritqa nango qure qureq jaraiyoqnib e bqai.” ⁴⁶ Onaqa Yesus aqa angro nangi namoosib qobun na gileqnabqa Yesus na tamo ungasari nangi minjrnaq jaraiyeqnabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. ⁴⁷⁻⁵⁰ Oqsiq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej. Onaqa aqa angro nangi qobun na gileqnabqa ya agu ambleq di jagwa

koba tigelosiq ya korkortosiq nangi pulutnjrej. Nobqolo ambru Yesus a ya banqaa na walwelosiq aqa angro nangi daurnjrsiq gilej. Gilsiq nangi jojomnjrsiq bunjrqaa laqnaqa nam ateb di Yesus a ya banqaa na walwelosiq nanqooq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulan ulaugetosib lelenkobaeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nunqo are singilatiy. Endi e beqnum. Ulaaib.” ⁵¹⁻⁵² Degsi minjrsiq qobun gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa angro nangi tulan prugugeteb. Di kiyaaq? Nangi Yesus aqa manwa di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nangi inji anainjrej manwa di dego aqa angro nangi unsib poinjrosai. Nanqo are getenjnresojnej.

Yesus a Genesaret sawaq di ma tamo gargekoba nangi boletnjroqnej

⁵³ Ariya Yesus aqa angro nangi koba na qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb. ⁵⁴⁻⁵⁵ Tiryonabqa qure deqaji nangi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa gurgur ti qure qureq giloqnsibqa Yesus tiryej qaji sawa di ubtosib tamo unqasari nangi minjroqneb. Minjreqnab quoqnsib nanqo ma tamo nangi saperaq di atelenjoqnsib qoboioqnsib Yesus aqa areq osi beleneqnab a na nangi boletnjroqnej. ⁵⁶ A qure kiñilala ti qure kokba ti ga gamq di dego branteqnaqa tamo unqasari nangi a unoqnsibqa tamo ma ti nangi joqoqnsib nanqo qure ambleq di atoqnsib endegsib minjoqneb, “O Tamo Koba, nangi ino gara mutu segi ojibqa nanqo ma saioqnqas.” Onaqa Yesus a nangi odnjreqnaqa ma tamo

kalil nanŋi aqa gara mutu ojoqneb. Ojeqnab nanŋo ma kalil kobooqnej.

7

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanŋo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa Farisi nanŋi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanŋi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. ² Koroosib ŋam ateb di Yesus aqa anŋro qudei nanŋi baŋ yansosaisosib laŋa inŋi uyeqnab unjreb. ³ Farisi nanŋo kumbra agiende. Bati gaigai nanŋi inŋi uyqa oqnsib mati baŋ yanseqnub. Nanŋi baŋ yansqasai di nanŋi inŋi uyqasai. Juda kalil nanŋi kumbra degyeqnub. Di nanŋo moma nanŋo kumbra dauryeqnub. ⁴ Nanŋi inŋi qarinyo sawaq dena boqnsibqa inŋi uyqa oqnsib mati nanŋo jejamu geregere yanseqnub. Nanŋi nanŋo jejamu yansqasai di nanŋi inŋi uyqasai. Nanŋi kumbra deqaji gargekoba yeqnub. Nanŋo ya gamban, ya nobu, web dego mati geregere yanselenoqnsib inŋi uyeqnub. Kumbra di nanŋo moma nanŋoq dena elenŋosib dauryeqnub. ⁵ Deqa bati di Farisi nanŋi ti dal anjam qalie tamo nanŋi ti Yesus nenemyeb, “Ino anŋro nanŋi kiyaa gago moma nanŋo kumbra gotranŋeqnub? Agi nanŋi inŋi uyqa oqnsib mati baŋ yansosaisosib laŋa uyeqnub.” ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niŋgi gisan tamo. Niŋgi anjam maro aiyelteqnub. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere niŋgi qa anjam endegsi nengrenŋej, ‘Tamo nanŋi di nanŋo medabu na ijo ñam soqteqnub. Ariya nanŋo are miligi e qa sosai. Isaq di unu. ⁷ Nanŋi laŋa baban

na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nanjo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqnub, “Anjam endi Qotei aqa anjam.” ’ ⁸ Aisaia a anjam degsi nengrenyej. Aqa anjam di bole. Agi ningi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo mandam tamo nanjo dal anjam dauryqajqa tulan singilaeqnub.”

⁹ Yesus na Farisi nanji anjam degsi minjr-siqa olo minjrej, “Ningi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnub. ¹⁰ Moses a marej, ‘Ni ino ai abu nanjo sorgomq di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai abu nanji mis-ilinjrinqa a qalib moyem.’ Moses a degsi marej. ¹¹ Ariya ningi mareqnub, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo ingi qa truquamqa a na minjqas, “Ijo ingi ingi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.” ’ ¹² A degsi minjqas di ningi marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanji aqaryain-jrai.’ Ningi degsib marqab. ¹³ Nunjo kumbra dena ningi Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnub. Ningi kumbra deqaji gargekoba yeqnub.”

Ingi kiye na tamo a jiga yeqnu?

¹⁴ Yesus a Farisi nanji anjam degsi minjr-siqa olo tamo ungasari kalil nanji metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ningi kalil ijo anjam endi geregere qusib poingem. ¹⁵ Tamo bei a ingi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji

dena tamo jiga yeqnu. ¹⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

¹⁷ Yesus na tamo ungasari nanji anjam degsi minjrasiq koboonaqa a nanji uratnjrsiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa aqa angro nanji na aqa yawo anjam di aqa utru qa nenemyeb. ¹⁸⁻¹⁹ Nenemyonabqa minjrej, “Ningi dego ijo yawo anjam di aqa utru poingosai e? Ningi quiy. Tamo nanji ingi uyeqnabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqnub. Ingi di tamo aqa are miligiq aiyosai. Aqa bi aniq aiqo koboqo. Deqa ingi dena tamo jiga yqa keresai.” Yesus aqa anjam dena a ingi uyo kalil jiga saiqoji qa marej. ²⁰ Osiqa aqa angro nanji olo minjrej, “Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq brantegnu qaji dena tamo jiga yeqnu. ²¹ Di kiyaga? Ingi uge uge di tamo aqa are miligiq na brantegnu. Ingi uge uge di agi ubtosiy merngwai. Areqalo uge uge, unja qa laoqa, bajinoqa, tamo qaloqa, ²² was aqa njanj anjamyoqa, was aqa ñoro qa maulyoqa, kumbra uge uge yoqa, gisañoqa, laña laña laoqa, was qa ugeoqa, was yomuiyoqa, aqa segi ñam soqtoqa, nanari kumbra yoqa. ²³ Kumbra uge uge deqaji tamo aqa are miligiq na brantoqnsiq dena tamo jiga yeqnu.”

Fonisia qure qaji unja a Yesus qa aqa areqalo singilatej

²⁴ Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure nango sawaq gilej. Tamo nanji a qa qalieaib deqa a uliosiq gilej. Gilsiq tal bei gogetosiq sosisqa a uliesqa keresai. Tamo qudei nanji a unsib mareb, “Yesus a gago sawaq bqo. A talq

di unu.” ²⁵ Degsib marnabqa uña bei a qusiqa aqa angro sebin a mondor uge ti soqnej deqa a Yesus aqa talq giloqujatosiqa aqa areq di singa pulutej. ²⁶ Uña di a Grik qaji. A Juda uña sai. A Siria sawaq di nambabej. A Fonisia qure qaji. A Yesus aqa areq di singa pulutosiq a wainyoqnsiqa minjoqnej, “Ni na mondor uge di wiyimqa a ijo angro uratosim ulanqas.” ²⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Iga angro du du nanqi mati ingi anainjrim uyib menetnjqas di kumbra bole. Iga angro du du nango ingi yainjrsim olo baun nanqi anainjqom di kumbra bolesai.”

²⁸ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Angro du du nanqi ingi uye-qnabqa ingi ñengi ululoneqnaqa baun nanqi dego uyeqnub.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O uña, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni gilime. Mondor uge a ino angro uratosiq ulanqo.” ³⁰ Degsi minjnaqa a aqa talq gilsiq a nam atej di mondor uge a nami aqa angro uratonaqa a bijalq di neiesonaq unej.

Tamo bei dabkala geteño menj singilaej qaji di Yesus na boletej

³¹ Onaqa Yesus a Tair qure nango sawa uratosiqa Saidon qure ambleq na walwelosiqa Dekapolis sawaq gilsiq Galili ya aguq di brantej. ³² Di brantosiq sonaqa tamo qudei na tamo bei dabkala geteño menj singilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ino ban aqa gateq di atimqa a boleqas.” ³³ Onaqa Yesus a tamo di osiqa tamo ungasari nanqi uratnjrsiq a

segi sosisqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsiqa aqa segi maul osiqa tamo di aqa men tonyetej. ³⁴ Osiqa lan tarosiqa are tulan gulbekobaiyonaqa jagwa titosiq marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.” ³⁵ A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa men dego boleej. Boleonaqa a anjam bole maroqnej. ³⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nangi endegsi minjrej, “Ningi kumbra unonub endi tamo qudei nangi ubtosib minjraib.” Degsi minjrnaqa nangi aqa anjam di quetosai. Nangi giloqnsibqa Yesus aqa manwa deqa mare mare laqneb. ³⁷ Mare mare laqnabqa tamo gargekoba nangi quoqnsib tulan prugoqnsib maroqneb, “Manwa kalil Yesus a yeqnu qaji di a geregere yeqnu. Agi a na tamo dabkala getenjro qaji nangi boletnjreqnaqa nanjo dabkala olo waqeqnaqa nangi anjam queqnub. Tamo men singilainjro qaji nangi dego gereinjreqnaqa nangi anjam bole mareqnub.”

8

Yesus a tamo 4,000 nangi ingi anainjrej

¹ Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi olo aqa areq di korooqneb. Nangi ingi saiqoji. Deqa Yesus na aqa angro nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, ² “Tamo ungasari nangi bati qalub e koba na soqneb nangi ingi saiqoji. Deqa e nangi qa are ugeibqo. ³ Nangi qudei isaq na beb. Deqa e nangi mam ti suweinjitqa gamq di nangi mam na lao uge.” ⁴ Degsi minjrnaqa nangi na kamba minjeb,

“Sawa endi wadau. Deqa iga qabe na ingi osimqa tamo ungasari gargekoba endi anainjronam kereqas?” ⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu.”

⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nangi minjrej, “Ningi kalil mandamq di awoelenjoiy.” Degsi minjrnaqa nangi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 di osiqa Qotei pailyej. Pailyosiqa bem gingenyosiqa aqa angro nangi enjreqnaqa nangi na osi giloqnsibqa tamo ungasari nangi anainjreqnab uyoqneb. ⁷ Qe kiñilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osiqa Qotei pailyosiqa aqa angro nangi minjrej, “Qe endi dego tamo ungasari nangi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nangi na qe di osib tamo ungasari nangi jeisib anainjreqnab uyoqneb. ⁸ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa ingi oto urateleñeb qaji di Yesus aqa angro nangi na koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqeleñej. ⁹ Tamo kalil ingi uyeñ qaji nangi sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nangi suweinjrnaqa nango qure qureq giloqneb. ¹⁰ Nangi gileqnabqa Yesus na aqa angro nangi olo joqsiqa koba na qobun gogetosib Dalmanuta sawaq gileb.

Farisi nangi Qotei aqa mañwa bei unqajqa mareb

¹¹ Onaqa Farisi nangi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqañqa deqa a ombla anjam na qoteb. Osib gisanjosib minjeb, “Ni Qotei aqa mañwa bei babtım iga unqom.” ¹² Degsib Yesus minjnabqa a nangi qa are tulañ gulbeiyon-aqa jagwa titosiqa minjrej, “Ningi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji kiyaqa e Qotei aqa

man̄wa bei lan̄a babb̄it n̄ingi unqajqa metbeqnub? N̄ingi quiy. E Qotei aqa man̄wa bei n̄ingi os-or̄ngwasai.” ¹³ Yesus a Farisi nan̄gi degsi minjrsiqa nan̄gi uratnjrsiqa olo qobun gogetosiqa ya agu taqal beiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

¹⁴ Bati deqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi bem oqa-jqa are waln̄rej. Bem qujai bole qujai qobun miligiq di soqnej. ¹⁵ Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “N̄ingi geregere n̄am atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nan̄go bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan̄ kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulan̄ kobaqujaqas.” ¹⁶ Onaqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?” ¹⁷ Onaqa Yesus a nan̄go anjam di qalieosiqa nenemn̄rej, “N̄ingi kiyaaq bem osai deqa mareqnub? Kiyaaq n̄ingi e qa poingosai unu? Nun̄go are getengejunu kiyo?” ¹⁸ N̄ingi ijo singila unoqnsib unosaibuleqnub. N̄ingi ijo anjam quoqnsib quosaibuleqnub. ¹⁹ E nami bem 5 gingen̄yosimqa tamo 5,000 anain̄ronam uynab menetnjrnaqa n̄ingi ingi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelen̄ej?” Onaqa nan̄gi na Yesus minjeb, “Gumba 12.” ²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7 dego gingen̄yosimqa tamo 4,000 anain̄ronam uynab menetnjrnaqa n̄ingi ingi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelen̄ej?” Onaqa minjeb, “Gumba 7.” ²¹ Onaqa minjrej, “N̄ingi kiyaaq e qa poingosai unu?”

Yesus a tamo n̄am qandimyej qaji boletej

²² Yesus na aqa angro nanŋi degsi minjrsiqa koba na qobuŋ na gilsib Betsaida qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq ainabqa tamo qudei na tamo bei ŋam qandimyej qaji a Yesus aqa areq osi bosib minjeb, “Ni ino baŋ aqa gateq di atimqa a olo boleosim ŋam poiyyas.” ²³ Onaqa Yesus a tamo di aqa baŋ ojsiqa qure polomq osi gilsiq aqa ŋamdamuq di misel atetej. Osiqa aqa gateq di aqa baŋ atsiqa nenemyej, “Ni sawa unqa kere e?” ²⁴ Onaqa a ŋam atsiqa marej, “E tamo nanŋi unjronum nanŋi ŋamtan bul anŋileqnub.” ²⁵ Onaqa Yesus a olo tamo di aqa ŋamdamuq di aqa baŋ atnaqa a ŋam atej ŋamdamu bole suwanej. A sawa kalil geregere unej. ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Ni ino talq gilime. Ni qure miligiq gilaim.”

Pita a Yesus qa poiyyonaqa aqa ñam ubtej

²⁷ Onaqa Yesus na aqa angro nanŋi olo joqsiqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nango sawaq di brantosib gamq di Yesus na aqa angro nanŋi endegsi nenemnjrej, “Tamo unŋasari nanŋi e qa kiyersib mareqnub?” ²⁸ Onaqa nanŋi na minjeb, “Tamo qudei nanŋi mareqnub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanŋi mareqnub, ni Elaija. Qudei nanŋi mareqnub, ni Qotei aqa medabu o tamo nanŋi nami soqneb deqaji bei.” ²⁹ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Ninŋi segi e qa kiyersib mareqnub?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Kristus.” ³⁰ Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa angro nanŋi singila na getentnjrsiqa minjrej, “Ninŋi anjam di olo tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³¹ Osiqa Yesus na aqa angro nangi endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Bunuqna e jaqatin koba oqai. Juda gate nangi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti e qoreibosib lubsib moiyoibqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³² Yesus a anjam degsi ubtosiq marnaqa Pita na Yesus osiqa qalaq gilsiq niringtej. ³³ Onaqa Yesus a bulosiq aqa angro nangi koqnjrsiq Pita niringtosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanggo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

³⁴ Osiqa Yesus na tamo ungasari kalil nangi ti aqa segi angro nangi ti metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritosim aqa segi namburbas qoboiyosim e daurbem. ³⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas. ³⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil ko-roiyosim ariya mondon aqa segi qunun padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. ³⁷ Aqa qunun padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunun olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai. ³⁸ E Tamo Angro. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nangi Qotei torei qoreiyoqnsib une atoqnsib laqnu. Deqa bini bati endi tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaipyas di mondon e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanggo rian na ti bosiyqa e kamba tamo deqa jemaibqas.”

9

¹ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanngi endegsi minjrej, “E bole merngwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanngi morenosaisoqnibqa Qotei a singila ti bqas. Bosim nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba soqnim nanngi unqab.”

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nanngi unobeiteb

² Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqqa Pita na Jems na Jon na nanngi segi qalub joqsiqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanngi unobeiteb. ³ Aqa gara dego tulan pulonosiq qatekritej. Tamo bei na gara yansqas degsim qatqa keresai. ⁴⁻⁵ Onaqa Moses Elaija wo nanngi brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareqnabqa Yesus aqa angro nanngi na nanngi aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minnej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanngi bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.” ⁶ Yesus aqa angro nanngi tulan ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiiyon-aqa anjam di lanja marej. ⁷ Onaqa lanbi aisiqa nanngi kabutnjrnaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanngi queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji. Ningi aqa anjam quetoqniy.” ⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanngi bulosib nam ateb di Yesus a segi nanngi koba na sonab uneb. Nanngi tamo bei unosai.

⁹ Onaqa nanngi Yesus ombla manaq dena olo aiyooqnsibqa Yesus na minjrej, “Manwa ningi mana

goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Angro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ningi na ubtosib minjroqnaqab.” ¹⁰ Onaqa nanqi Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneq, “Yesus a kiyaaq subq na tigelqa marqo? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Degsib maroqnsib Yesus aqa anjam di nanqo areqaloq di atnab soqnej.

¹¹ Osib nanqi Yesus minjeb, “Dal anjam qalie tamo nanqi mareqnub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaaq degsib mareqnub?” ¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Nanqo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo unqasari kalil nanqo areqalo gereiyetnjrsim soqnim bunuqna Kristus a bqas. Ariya anjam kiye nenqrenq di unu? Anjam agiende. Jeu tamo nanqi na e Tamo Angro kumbra uge ebibqa e jaqatin koba oqai. ¹³ E ningi olo mernqwai. Elaija agi bej. Bonaqa gulbe kalil nanqi a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Anjam di nami a qa nenqrenqyeb unu.”

Yesus a angro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa angro qalub nanqi di joqsiqa koba na aisib mana utruq di branteb. Brantosib nam ateb di Yesus aqa angro qudei nanqi ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteqnab unjreb. Tamo unqasari gargekoba nanqi dego Yesus aqa angro nanqi kainjnresonab unjreb. ¹⁵ Onaqa tamo unqasari kalil nanqi Yesus unsi-bqa tulan prugugetosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, bilaq bole.” ¹⁶ Degsib minjnabqa Yesus na aqa angro nanqi nenemnjrej,

“Ningi nanngi ti anjam kiye na qoteqnub?” ¹⁷ Onaqa tamo ungasari nanngo ambleq dena tamo bei brantosiqa Yesus minnej, “O Qalie Tamo, e ijo angro mel osi bonum agiende. Ni na a boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenyejunu. ¹⁸ Mondor uge dena aqa jejamu ojoqnsiqa mandamq waiyeqnaqa ara gijiriqtoqnsiqa tindaneqnu. Oqnsiqa maul aiyeqnu. Deqa e na ino angro nanngi minjronum, ‘Ningi mondor uge di wiyiy.’ Minjronumqa nanngi na wiyqa yonub keresaiinjrco.”

¹⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa marej, “Ningi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nunngo areqalo e qa singilatosai bole sai. Bati gembub e ningi koba na sosiyqa nunngo gulbe di qoboioqnqai? Angro mel di ijo areq osi boiy.” ²⁰ Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsiqa angro di qunjimyonaga a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabug na maul aiyoqnej.

²¹ Onaqa Yesus na angro di aqa abu nenemyej, “Bati gembub a degesoqnej?” Onaqa minnej, “A angro kiñala qa degesoqnej agi bini unu. ²² Mondor uge na a qalsim moiyoqqa oqnsiqa bati gaigai a namyuwoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iga aqaryaigwa kereamqa aqaryaige.” ²³ Onaqa Yesus na minnej, “‘Kereamqa’ degsi merbaim. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a kumbra kalil yqa kere.” ²⁴ Onaqa tamo dena lelenosiqa Yesus minnej, “E ni qa ijo areqalo singilatonum. Ariya ijo areqalo olo gulbeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e geregere ijo areqalo ni qa singilatqai.” ²⁵ Onaqa tamo ungasari gargekoba

nanɣi gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koroe-qnabqa Yesus a nanɣi unjrsiqa mondor uge di ɲirɲntosiɣ minjej, “Ni mondor uge. Ni na anɣro di aqa dabkala getentonum. Ni aqa medabu dego getentonum. Deqa ni anɣro di uratosim olo aqa jejamuɣ gilaim.” ²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge a lelenkobaosiqa anɣro di siŋgila na qunjimyoŋsiqa a uratosiɣ ulaɲej. Ulaɲonaqa anɣro di a moiɣobulosiqa ɲeiesonaqa tamo qudei nanɣi unsib mareb, “A moiɣo.” ²⁷ Onaqa Yesus na anɣro di aqa baɲ titonaqa a boleosiɣ tigelej.

²⁸ Onaqa Yesus aqa anɣro nanɣi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaaqa mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Niɲɣi mondor uge deɣaji winjrqa osibqa Qotei pailyoqniy. Dena qujai niɲɣi na mondor uge winjriɲ jaraiqab. Gam bei na sai.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³⁰ Onaqa Yesus na aqa anɣro nanɣi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo unɣasari nanɣi a qa qalieaib deqa nanɣi uliosib giloqneb.

³¹ Giloqnsibqa gamq di Yesus na aqa anɣro nanɣi anjam endegsi minjrej, “E Tamo Anɣro. Jeu tamo nanɣi na e ojsibqa tamo qudei nango baɲq di atib lubib moiɣai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³² Onaqa Yesus aqa anɣro nanɣi aqa anjam di geregere poinjrosai. Deqa nanɣi a olo nenemyaqqa ulaeb.

Yesus aqa anɣro yai a ñam ti sqas?

³³ Onaqa Yesus aqa anɣro nanɣi ti gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei

gogetosib di sosibqa Yesus na aqa angro nanngi endegsi nenemnjrej, “Ninngi gamq di anjam kiye na qotoqnab?” ³⁴ Onaqa nanngi mequmosib soqneb. Di kiyaga? Nanngi gamq di Yesus aqa angro yai a nanngi kalil bunnjrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb. ³⁵ Onaqa Yesus a awoosiqa aqa angro 12 nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minnjrej, “Tamo bei a ñam ti sqa marsimqa a mati tamo kalil nanngo kangal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.” ³⁶ Yesus a nanngi degsi minjrsiqa angro kiñala bei osiqa nanngo ambleq di tigeltosiqa olo soqonyosiqa nanngi minnjrej, ³⁷ “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim gegerereiyqas di a e dego osim gegerereibqas. Tamo a e osim gegerereibqas di a na e segi gegerereibqasai. A na ijo Abu e qarinqej qaji di dego osim gegerereiyqas.”

Tamo nanngi iga jeutgosaieqnub di nanngi iga koba na wau qujai

³⁸ Onaqa Jon na Yesus minnej, “O Qalie Tamo, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanngi winjreqnaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaga? A iga koba na wauosaieqnu deqa.” ³⁹ Onaqa Yesus na minnej, “Ninngi a saidyaib. A ijo ñam na manwa bei babtqas di a urur olo e mis-ilinbqa keresai. ⁴⁰ Tamo nanngi iga jeutgosaieqnub di nanngi iga koba na wau qujai. ⁴¹ Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Kristus dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim ya tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yaiyqa keresai.”

Niŋgi une torei uratiy

⁴² Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala bei e qa aqa areqalo singilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniñ kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aiqas di kere. ⁴³⁻⁴⁴ Ino ban na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ban di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaga? Ni ban geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ino singa na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa singa di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaga? Ni singa geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni singa aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. ⁴⁷ Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaga? Ni ñamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. ⁴⁸ Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. Ñamyuwoq di tamo nanjo ambli bati gaigai sqab. Nanji moreñqa keresai.”

⁴⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo angro kalil nanji jaqatiñ oqnsib sqab. Atraiyo inñiq di bar atoqnsib ñamyuwo na koiteqnub dego kere.

⁵⁰ “Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di inñi kiye na olo qajararatqas?

Di keresai. Dego kere ningi bar bul sosibqa nungo was nanngi koba na geregere lawo na laqniy.”

10

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Osiqa Yesus a sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di son-aqa tamo ungasari gargekoba nanngi bosib aqaq di koroonabqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Onaqa Farisi nanngi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanngi a ojqaqqa deqa lanja gisanjosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa unja uratqa kere e? Gago dal anjam degsi unu e?” ³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Moses a dal anjam kiyersi marej?” ⁴ Onaqa nanngi na minjeb, “Moses a marej, ‘Tamo bei na aqa njaun uratqa osimqa pepa bei nengrenjosim yosim di a uratqas.’ ”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Nungo are getengejunu deqa Moses a dal anjam degsi nengrenjosiq ningi engej. ⁶ Ariya ningi quiy. ‘Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiqa a tamo unja wo dego gereinjrej. ⁷⁻⁸ Deqa tamo bei na aqa ai abu nanngi uratnjrsimqa aqa njaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei aqa anjam di nengrenq di unu. Deqa tamo unja wo nanngi jejamu qujai sqab. Nanngi olo jejamu aiyel sqasai. ⁹ Qotei na nanngi aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjrai.”

¹⁰ Osiqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa aqa angro nanngi aqa areq bosib aqa anjam deqa nenemyeb. ¹¹ Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa njaun uratosim olo unja bei oqas di a na

aq̃a ɲauñ kumbra ugeq̃ waiyqo. ¹² Uña a dego aq̃a gumbuluñ uratosimq̃a olo tamo bei oq̃as di a na aq̃a gumbuluñ kumbra ugeq̃ waiyqo.”

Angro du du nangi Yesus aq̃a areq̃ beb

¹³ Onaqa tamo uñgasari qudei nangi nañgo angro du du joqsib Yesus na aq̃a bañ nañgo gateq̃ di atetñjrqa marsib Yesus aq̃a areq̃ beb. Beqñ-abqa Yesus aq̃a angro nangi na saidñjrsib minjreb, “Nuñgo angro du du nangi joqsib endeq̃ baib.”

¹⁴ Degsib saidñjr nabqa Yesus na aq̃a angro nangi ɲiriñtñjrsiqa minjrej, “Angro du du nangi uratñjrib ijo areq̃ beb. Nañgi saidñjraib. Tamo uñgasari nañgi angro du du deq̃aji bul sq̃ab di Qotei a nañgo Mandor Koba sosim nañgi taq̃atñjr q̃as. ¹⁵ E bole merɲgwai. Tamo nañgi angro du du bul sq̃asai di Qotei na nañgi osim taq̃atñjr q̃asai. Deqa a nañgo Mandor Koba sq̃asai dego.” ¹⁶ Osiqa Yesus na angro du du nangi di soqoñjrsiqa aq̃a bañ nañgo gateq̃ di atetñjrsiqa nañgi qa Qotei pailyej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁷ Osiqa Yesus a dena tigelosiq̃a gam dauryosiq̃ gileq̃naqa tamo bei urur ti aq̃a areq̃ bosiqa aq̃a singaq̃ di singa pulutosiq̃a nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e ɲambile gaigai sq̃ai?” ¹⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyāqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole. ¹⁹ Ariya ni Qotei aq̃a dal anjam q̃alie. Anjam agiende. ‘Ni tamo bei q̃alsim moiyo taim. Ni tamo bei aq̃a uña jejamu ojetaim. Ni bajiñaim. Ni tamo bei aq̃a jejamu laña gisañyaim. Ni was bei aq̃a iñgi iñgi laña gisañ na yayiayaim. Ni ino ai abu nañgo sorgomq̃

di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne.’ ”
²⁰ Onaqa tamo dena olo Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e angro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum.” ²¹ Onaqa Yesus a tamo di koqyosiq qalaiyosiq minjej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino ingi ingi kalil qarinyosim silali osim tamo ingi ingi saiqoji nangi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni lan qureq di awai bole itqam.” ²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiq are tulan gulbekobaiyej. A ingi ingi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulanej.

²³ Onaqa Yesus na aqa angro nangi koqnjrsiq endegsi minjrej, “Tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa bangi koba.” ²⁴ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di qusibqa tulan prugeb. Onaqa Yesus na olo minjrej, “O ijo angro, ningi quiy. Tamo ungasari nangi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan bangi koba. ²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqa bangi koba. Dego kere tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan bangi koba.” ²⁶ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di qusibqa olo tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nangi Qotei na elenamqa nangi nambile gaigai sqa kere?” ²⁷ Onaqa Yesus a nangi koqnjr-

siqa minjrej, “Tamo nan̄gi segi n̄ambile sqa keresai. Ariya Qotei na nan̄gi elen̄qa kere. Di kiyaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago in̄gi in̄gi kalil uratosim ni dau-rmeqnum.” ²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mer̄ngwai. Tamo nan̄gi e qa ti ijo anjam bole qa ti are qaloqnsib nango segi tal, nango was nan̄gi, nango jaja nan̄gi, nango ai abu nan̄gi, nango angro nan̄gi ti nango wau kalil dego uratn̄rsib e dau-rbqab di Qotei na olo tal, was, jaja, ai, angro, wau gargekoba nan̄gi en̄jqas. Yimqa jeu tamo nan̄gi dego bosib nan̄gi gulbe en̄jroq̄qab. Ariya mon-don̄ nan̄gi n̄ambile gaigai sqab. ³¹ Deqa ningi quiy. Tamo gargekoba bini n̄am koba ti unub qaji nan̄gi mondon̄ n̄am saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini n̄am saiqoji unub qaji nan̄gi mondon̄ n̄am koba ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³² Osiqa Yesus na aqa angro nan̄gi joqsiqa koba na gam dauryosib Jerusalem aiyoq̄neb. Aiyoq̄nsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa angro nan̄gi bunuqna dauryoq̄nsibqa are ton̄ton̄jroq̄nej. Tamo un̄gasari qudei gam na dauryoq̄neb qaji nan̄gi dego ulaosib aiyoq̄neb. Onaqa Yesus na aqa angro 12 nan̄gi segitn̄rsiqa a une kiye turqas deqa nan̄gi sain̄jroq̄nej. ³³⁻³⁴ A na nan̄gi endegsi minjrej, “Ningi quiy. E Tamo Angro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo qudei na e ojsib dal an-jam qalie tamo nan̄gi ti atra tamo kokba ti nango ban̄q di e atqab. Yimqa nan̄gi na ijo jejamu lan̄a gisan̄yosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’

Nangi e degsib gisanbosib e olo ojsib tamo nangi Qotei qaliesai qaji nanjo banq di e atqab. Yimqa nangi na e misilinboqnsib miselboqnsib bu toqon na e kumbainboqnqab. Osib e namburbasq di lubsib moyotbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nangi aiyel tamo kokba sqajqa mareb

³⁵ Onaqa Sebedi aqa niri aiyel Jems Jon wo nangi Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dau-ryqa kere kiyo?” ³⁶ Onaqa Yesus na nangi aiyel nenemnjrej, “E ningi kiyerngwajqa deqa ningi ijoq bonub?” ³⁷ Onaqa nangi aiyel na Yesus minjeb, “Mondon ni rian koba ti lan goge na bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino ban woq ino ban qonanq di awoqom.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ningi merbonub di aqa utru ningi geregere poingosai. E jaqatin koba oqai. Jaqatin di ya uge uyo bul. E gulbe koba dego oqai. Gulbe di tamo nangi ya tuqtnjro bul. Jaqatin ti gulbe ti e oqai di ningi aiyel dego oqa kere e?” ³⁹ Onaqa nangi na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus na olo nangi aiyel minjrej, “Bole, jaqatin e oqai di ningi dego oqab. Gulbe e oqai di ningi dego oqab. ⁴⁰ Ariya tamo yai nangi ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nangi Qotei na giltnjrej qaji nangi segi ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab.”

⁴¹ Yesus aqa angro 10 nangi namdamuq di Jems Jon wo nangi na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nangi aiyel qa njirjeb. ⁴² Onaqa Yesus na aqa angro 10 nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ningi qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqnub qaji nangi nangi segi ñam soqto-qnsib tamo ungasari nangi njirj na taqatnjreqnub. ⁴³ Ariya kumbra di nungoq di saiq. Nungo ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nungo wau tamo soqnem. Osim a ñam ti sqas. ⁴⁴ Nungo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nungo kanjal tamo soqnem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas. ⁴⁵ E Tamo Angro. Ningi ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniy. Ijo kumbra agiende. E na tamo ungasari nangi wauet-njreqnum. E deqa bem. Tamo ungasari nangi e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi ñambile uratosiy tamo ungasari garkekoba nangi elenqai.”

Yesus na tamo ñam qandimo boletej

⁴⁶ Osiqa Yesus na aqa angro nangi joqsiqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeq nabqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi Yesus dauryosib koba na aiyoqneb. Aiyeq nabqa tamo bei ñam qandimyej qaji aqa ñam Bartimeus a gam qalaq di awesosiqa tamo ungasari nangi silali qa njlnjroqnej. Bartimeus a Timeus aqa njiri. ⁴⁷ A gam qalaq di awesosiqa anjam endegsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beqnu.” A degsi qusiqa tulan lelenosiq marej, “O Yesus, Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.” ⁴⁸ Onaqa tamo ungasari

gargekoba Yesus dauryosib aiyoqneb qaji nanɣi na Bartimeus ɣiriɣtosib minjeb, “Ni lelenɣkobaaim. Kiri.” Degsib minjeɣnabqa a nanɣo anjam quet-njrosai. A olo tulaɣ lelenoqnsiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa Niri, ni e qa dulame.” ⁴⁹ Onaqa Yesus a tigelosiqqa tamo unɣasari nanɣi minjrej, “Tamo di metib ijo areq bem.” Onaqa nanɣi na tamo ɣam qandimyej qaji di metosib minjeb, “Ni are singilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeɣnu.” ⁵⁰ Degsib minjnab qusiqqa aqa gara jugo taqal atsiqa urur tigelosiqqa Yesus aqa areq bej. ⁵¹ Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa lelenoqnam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo ɣam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenoqnam.” ⁵² Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo singilatonum deqa e ni boletmqai. Deqa ino ɣamdamu olo poimimqa ni aiye.” Degsi minjnaqa aqa ɣamdamu poiyoanaqa sawa unsiqqa tigelosiq Yesus dauryosib aiyej.

11

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa anɣro nanɣi koba na wal-welosib aisib Jerusalem jojomysib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiyel di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa anɣro aiyel qarinnjrsiqqa minjrej, ² “Ninɣi aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaioqnej qaji. Ninɣi donki di unsib sil palontosib titosib osi boiy. ³ Ninɣi sil palontoqnibqa tamo bei na nenemɣwas

kiyo, ‘Ningi kiyaaq donki aqa sil palonteqnub?’ Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki qa mergwo.’ Yimqa a na donki qarinyim ijoq bqas.” ⁴⁻⁵ Yesus a nangi aiyel degsi minjrsiq qarinnjrnabaq aisib gam jojomq di donki uneb. Donki di tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nangi na nangi aiyel nenem-njreb, “Ningi kiyaaq donki aqa sil palonteqnub?” ⁶ Onaqa nangi aiyel na anjam Yesus a minjrej qaji di tamo nangi di minjrnab odnjrnabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb. ⁷ Bosib nango aiyel gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiq quraq di awoej. ⁸ Awoonaqa donki a walwelosi aiyeqnaqa tamo ungasari gargekoba nangi belenjosib nango segi gara jugo piqtelenjosib gamq di tuelenjoqneb. Tamo qudei nangi nañuq dena ñam banga ginjenjosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenjoqneb. ⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nangi ti bunuoqneb qaji nangi ti tulan lelenjoqnsibqa maroqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan gegerereimeqnu. ¹⁰ Ni gago moma Devit aqa wau osimqa ni kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bonum. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa ñam soqtoqnqom!” Tamo ungasari nangi degoqn-sib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jerusalem di brantosiqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq ingi ingi kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di ko-

qyoqnej. Osiq bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi angro 12 nanği joqsiqa koba na puluosib Betani qureq gileb.

Yesus a qura minjej, “Ni olo bunu geitqasai”

¹² Nebeonaqa Yesus aqa angro nanği ti olo tigelosib Betani qure uratosib aiyeb. Nanği aiy-oqnsibqa gamq di Yesus a mamyej. ¹³ Onaqa a isaq na nam atsiqa qura banğa ti sonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banğa segi sonab unej. ¹⁴ Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai.” Degsi minjnaqa aqa angro nanği queb.

Yesus na tamo unğasari nanği atra talq dena winjrej

¹⁵ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti walwelosi aisib Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiqqa nam atej di tamo unğasari gargekoba nanği ingi ingi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa nanği winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanği silali piloqneb. Qudei nanği binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nango jar ti jaram ti bilbelyosiqqa nanği dego winjrnaq jaraiyeb. ¹⁶ Osiqa tamo unğasari atra tal miligiq di ingi ingi osi laqneb qaji nanği dego said-njrsiqa winjrnaq jaraiyeb. ¹⁷ Nanği kalil jaraiye-qnabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Ijo tal endi tamo unğasari kalil nango pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ninği na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nango tal bulqo.”

¹⁸ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qa ulaosib a qalib moiğajqa gam nıamoqneb. Di kiyaga? Tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa anjam quqıwajqa tulan arearetıjroqnej deqa. ¹⁹ Ariya bılağtonaqa Yesus aqa anğro nanği koba na olo Jerusalem uratosib gileb.

Qura a laosiq moiyej

²⁰ Nebeonaqa Yesus aqa anğro nanği ti olo tigelosib gam dauryosib aiyoqnsib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiyej. ²¹ Onaqa Pita a Yesus aqa anjam nami qura minjej qajı deqa olo are qalsıqa Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya nırınıtem qajı ağı laosiq moiqa.” ²² Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjej, “Nıngi Qotei qa nunğo areqalo sıngılatıy. ²³ E bole merıngwai. Tamo bei a areqalo aiyeıtqasai di a mana kobaquja endi minjqas, ‘Ni tigelosim yuwalq aiye.’ Aqa are milıgıq di a endegsi are qalqas, ‘Bole, mana di a ijo anjam dauryosim tigelosim yuwalq aiqas. ²⁴ Deqa nıngi quiy. Nıngi inği bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qalıy, ‘Inği di Qotei na egwas.’ Degsib are qalsib pailyqab di a na enğwas. ²⁵ Deqa nıngi Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa anjam soqnımqa nıngi na aqa une kobotosib Qotei pailyy. Yımqa nunğo Abu lan qureq di unu qajı a kamba nunğo une kalil kobotetıngwas. ²⁶ Ariya nıngi tamo di aqa une kobotetqasai di nunğo Abu lan qureq di unu qajı a dego nunğo une kobotetıngwasai.”

Juda nanɣi na Yesus nenemyeb, “Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

²⁷ Osiqa Yesus a aqa anɣro nanɣi koba na walwelosib aisib olo Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia walwele-qnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanɣi ti Juda gate nanɣi ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb, ²⁸ “Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinqmej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei ninqi nenemɣwai. Nenemɣitqa ninqi e merbibqa e yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy mernɣwai. ³⁰ Ninqi na merbiy. Yai na Jon qarinqyonaqa bosiqa tamo unɣasari nanɣi yansnjro-qnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

³¹ Onaqa nanɣi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinqyej,’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaqa ninqi Jon aqa anjam quetosai?’

³² Ariya iga minjqom, “Tamo bei na Jon qarinqyej,’ degsi minjqom di dego keresai.” Nanɣi tamo unɣasari nanɣi ulainjrsib deqa degsib qaireb. Di kiyaqa? Tamo unɣasari nanɣi maroqneb, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” ³³ Nanɣi degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyo Jon qarinqyej di iga qaliesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninqi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ninqi mernɣwasai.”

Wain wau qa yawo anjam

¹ Yesus na Juda tamo kokba nanŋi degsi minjr-siqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a tigelosiqa aqa wauq gilej. Gilsiq a wain sil yagelenosiqa jen qosej. Qoso koboonaqa menin qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib parapariyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanŋo banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isa q gilsiq di soqnej.

² Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kanŋal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nanŋoq aisiqa minjrej, ‘Wau lanja na e qarinqbo bonum. Deqa ninŋi wain gei ebibqa e na osi gilqai.’ ³ Degsi minjrnaqa nanŋi na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja pulusiq gilej. ⁴ Gilnaqa wau lanja na olo kanŋal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego ojsib aqa gate paratetosib tulan ugeugeiyeb. ⁵ Onaqa wau lanja na olo kanŋal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego qalougetosib moiyyoteb. Olo kanŋal tamo gargekoba nanŋi qarinnjreqnaqa aiyeqnab qudei numougetoqneb. Qudei moiyyotnjroqneb. ⁶ Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, ‘Ijo segi angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aqas di nanŋi a qalqasai. Nanŋi aqa anjam quetqab.’

⁷ Degsi are qalsiqa aqa segi niri qarinyonaq aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanŋi a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi niri. A na aqa abu aqa inŋi inŋi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.’ ⁸ Degsib marsibqa wau lanja aqa niri ojsib qalnab moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di

waiyeb.

⁹ “Deqa ningi kiyersib are galonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanqi di kiyern-jrqas? E ningi merngwai. A bosim nanqi ñumsim moiyotnjrqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanqo banq di uratetnjrimqa nanqi na kamba taqatesqab.

¹⁰ “Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, ‘Tal gereiyo qaji tamo nanqi na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.

¹¹ Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

“Tal ai di tulan bolequja.” ’ ’ ”

¹² Onaqa Juda tamo kokba nanqi yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanqo jejamuq di une qametnjrej. Nanqi degsib qalieosib deqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanqi tamo unqasari nanqi ulainjrsib deqa nanqi Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

“Iga Sisar takis yqom e?”

¹³⁻¹⁴ Juda tamo kokba nanqi jaraiyosib Farisi nanqi ti Herot aqa wau tamo qudei ti nanqoq aisib minjreb, “Ningi Yesus aqaq gilsib anjam bei nene-myibqa a anjam grotim iga qusim ojgom.” Degsib minjrsib nanqi qarinjnab Yesus aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo unqasari

nanɣi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanɣi anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiɣoji nanɣi anjam bei minjrosaieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanɣi minjreqnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus a nanɣo gisan anjam di poiyon-aqa minjrej, “Kiyaqa nɣi e anjam bei grotitqa qusib e ojɣajqa deqa gisanbeqnub? Menin silali bei osi boiy. Osbab e unqai.” ¹⁶ Degsi minjrnaqa nanɣi menin silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, “Menin silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?” Onaqa nanɣi na minjeb, “Di Sisar aqa.” ¹⁷ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa inɣi inɣi a qa olo yiy. Qotei aqa inɣi inɣi a qa olo yiy.” Onaqa nanɣi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan pruguteteb.

Tamo moreño qaji nanɣi olo subq na tigelqab

¹⁸ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanɣi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanɣi mareqnub, “Tamo moreño qaji nanɣi olo subq na tigelqasai.” Deqa nanɣi bosib Yesus endegsib minjeb, ¹⁹ “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nenɣrenyej, ‘Tamo bei a moiylimqa aqa ñaun angro saiɣoji soqnimqa aqa was bei na olo uña qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angro ñambabtetqas.’ Moses a nami dal anjam degsi nenɣrenyej. ²⁰ Deqa ni que. Was 7 nanɣi soqneb. Nanɣo was matu a uña osiqa moiyej. A angro saiɣoji. ²¹ Onaqa aqa was yala na olo uña qujai di osiqa a dego moiyej. A angro saiɣoji. Onaqa aqa

was yala na olo uŋa di ej. Osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. ²² Was 7 kalil nangi uŋa qujai di osib moreŋeb. Nangi angro saiqoji. Nangi kalil moreŋonabqa ariya bunuqna uŋa di a dego moiyej. ²³ Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelo batiamqa tamo kalil nangi subq na tigelabqa uŋa di a yai aqa ŋaun tɪntɪn sqas? Ni qalie, was 7 kalil nangi uŋa qujai di eb.”

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu ningi poingosai e? Qotei aqa singila dego ningi poingosai e? Od, ningi poingosai. Utru deqa ningi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub. ²⁵ Mondon tamo ungasari nangi subq na tigelosibqa nangi unatqasai. Nangi tamotqasai. Nangi lan angro bul lanja sqab.

²⁶ “Ningi quiy. Tamo nangi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq nengrenyej. Di ningi sisiyosai kiyo? Nam mariŋ miligiq di puloneqnaqa Qotei a ŋam pulonq di sosiqa Moses metosiq endegsi minjej, ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ ²⁷ Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreŋo qaji nanjo Qotei sai. A tamo ŋambile so qaji nanjo Qotei. Anjam di ningi tulan grotonub!”

Dal anjam kiye a tulan bolequja?

²⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiq a Yesus a Sadyusi nangi ti anjam na qoteqnab unjrej. Yesus a geregere Sadyusi nangi kamba anjam minjrnaqa qusiqa Yesus nenemyej, “Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil bunjrejunu?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. ‘O Israel ningi quiy. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Tamo Koba. ³⁰ Deqa ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunun ti ino areqalo ti ino singila ti kalil a yekritime.’ Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil bunjrejunu. ³¹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nangi degsim geregereinjroqnime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum. Dal anjam deqaji bei saiqoji.”

³² Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minjej, “O Qalie Tamo, ni bole maronum. Qotei a segi qujai. Qotei bei saiqoji. ³³ Iga a tulan qalaqalaiyosim gago are miligi ti gago powo ti gago singila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereiyeqnum dego kere gago was nangi degsim geregereinjroqnqom di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulan boledamu. Iga ingi ingi Qotei atraiyqom di laña kiñala. Iga ingi bei namyuwo na koitosim Qotei atraiyqom di dego laña kiñala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulan bolequja.”

³⁴ Dal anjam qalie tamo di a tulan poiyoanaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa minjej, “Ni anjam tulan boledamu maronum. Deqa sokiñala Qotei na ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas.”

Onaqa tamo ungasari nangi olo anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

Kristus a kiyersim Devit aqa ηiri sqas?

³⁵ Onaqa Yesus a atra tal koba miligiq di sosibqa Qotei aqa anjam plaltoqnej. Osiqa tamo ungasari nanqi anjam bei endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanqi kiyaga mareqnub, ‘Kristus a Devit aqa njiri’? ³⁶ Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Mondor Bole na Devit aqa medabu singilatetonaqa a endegsi marej,

‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,

“Ni ijo ban woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanqi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanqi taqatnjroqnam.” ’

³⁷ Ningi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanqi kumbra uge uge yoqneb

Tamo ungasari gargekoba nanqi sosibqa Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej. ³⁸ Yesus a anjam bei endegsi plaltosiq minjrej, “Ningi dal anjam qalie tamo nango kumbra uge geregere tenemtoqniy. Nanqi koro sawaq di tamo ungasari nanqi na nango ñam soqtetnjrsib ban ojetnjrqajqa deqa gara olekokba jugoqnsib laqnub. ³⁹ Nanqi Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nango awo jaramq di awooqnqajqa deqa areboleboleinjreqnu. ⁴⁰ Nanqi unja qobul nanqi gisanjroqnsibqa nango tal ti ingi ingi ti laña yainjreqnub. Osib tamo ungasari nanqi na unjrsib nango ñam soqtetnjrqajqa deqa pailyo olekokba yeqnub. Deqa mondonj Qotei na nanqi awai tulan ugedamu enjrqas.”

Uña qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

⁴¹ Osiqa Yesus a atra tal miligiq di sosisqa silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqa nam atej di tamo ungasari nangi boqnsib silali ateqnab unjroqnej. Ñoro tamo gargekoba nangi boqnsib silali tulan kokba ateqneb. ⁴² Onaqa uña qobul bei ñoro tulan saiqoji a dego bosisqa menin silali kiñilala aiyel segi atej. ⁴³ Atnaqa Yesus na unsiqa aqa angro nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E bole merngwai. Uña qobul endi a ñoro tulan saiqoji. Deqa a na ñoro tamo kalil nangi bunjrsiqa silali kobaquja atqo. ⁴⁴ Ñoro tamo nangi silali koba ejunub. Nangi oto kiñala segi ateqnub. Ariya uña qobul endi a silali tulan sai bole sai. Aqa menin silali kiñilala aiyel segi naj agi atekritqo.”

13

Bunuqna jeu tamo nangi na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus na aqa angro nangi joqsiqa koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa angro bei na minjej, “O Qalie Tamo, ni unime. Atra tal endi tulan bolequja. Atra tal walato qaji menin di tulan boledamu!” ² Onaqa Yesus na kamba minjej, “Atra tal ni unonum endi bunuqna jeu tamo nangi na bosib tulan niñaqyosib aqa menin kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa menin bei menin bei aqa quraq di sqasai. Menin kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Osiqa Yesus a Oliv manaq oqsiq atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nangi

qalub Yesus aqa areq bosib lumu nenemyeb, ⁴ “Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanqi bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo’?”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei na ningi gisanqo uge. ⁶ Bunuqna gisanqo tamo gargekoba nanqi ijo ñam na bosib tamo ungasari nanqi minjroqnqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo ungasari tulanq gargekoba nanqi gisa gisanq minjroqnqab.

⁷ “Bunuqna sawa bei bei qaji nanqi anq na qotokobaoqnqab. Ningi deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas. ⁸ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnqab. Mandor qudei nanqi tigeloqnsibqa mandor qudei nanqi qoto itnjroqnqab. Sawa bei beiq di miminq kokba ti mam ti ingi saio bati brantelenqas. Kumbra kalil di unqa angrotqa osiqa mati jaqatinq kiñala eqnu dego kere.

⁹ “Deqa ningi geregere nam atoqniy. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa Juda nanqi na bosib ningi ojelenqosib anjam pegiyo talq di ningi tigeltnggoqnqab. Osib nangqo Qotei tal miligiq di ningi kumbainqgoqnsib olo ningi joqoqnsib Rom nangqo gate ti nangqo mandor ti nangqo ulatamuq di ningi tigeltnggoqnqab. Yimqa ningi ijo anjam bole palontoqnsib nanqi minjroqnqab. ¹⁰ Sawa sawa kalilq di dego ningi ijo anjam bole ubtosib mare mare laqnibqa tamo ungasari nanqi quoqnqab. Amqa diño bati brantqas. ¹¹ Nanqi na ningi

ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngoqnbqa ningi endegsib are qalaib, ‘Iga na kamba anjam kiyersi minjrqom?’ Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo engoqnimqa ningi kamba anjam minjroqnbqab. Ningi segi na anjam minjrqasai. Mondor Bole na nungo medabu singilatetngim ningi anjam marqab. ¹² Bati deqa kumbra uge endeqaji brantqas. Tamo qudei na nango segi was nangi ojoqnsib qaja tamo nango banq di atoqnbqa nangi na nangi ñumoqnb moreñoqnbqab. Tamo qudei na nango segi angro nangi dego degsib ojoqnbqab. Angro qudei na nango segi ai abu nangi jeutnjroqnsib ojoqnsib qaja tamo nango banq di atoqnbqa nangi na nangi ñumoqnb moreñoqnbqab. ¹³ Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo kalil nangi ningi qa are tulan ugeinjroqnbqas. Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas.”

Ingi tulan ugedamu brantqas

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Diño batiamqa ingi tulan ugedamu a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesoqnm ningi unqab.” E Mak. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqnbub qaji nangi geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole. Osiqa Yesus na aqa angro nangi olo endegsi minjrej, “Ningi ingi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nangi jaraiyosib manaq oqoqujatebe. ¹⁵ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nangi jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nangi jaraiyoqujatebe. ¹⁶ Tamo ungasari wauq di unub qaji nangi jaraiqa oqnsib nango gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nangi torei dena

jaraiyoqujatebe. ¹⁷ Bati deqa uña guman ti uña angro mom ti nangi jaraiyo banqioqnsib gulbe koba oqab. ¹⁸ Deqa ningi endegsib pailyoqniy, ‘Gulbe di awa bati qa brantaiq.’ ¹⁹ Ningi degsib pailyoqniy. Di kiyaga? Bati deqa tamo ungasari nangi gulbe tulan kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami branto-saioqnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosiq agi bini unum. Bunuqna lan amblerq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas. ²⁰ Gulbe di aqa bati Tamo Koba a na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nangi padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltnejrej qaji nangi padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²¹ “Bati deqa tamo qudei na merngwab, ‘Ningi uniy. Kristus a bqo agiende’ o ‘Kristus a bqo agide.’ Degsib merngibqa ningi nango anjam quet-njraib. ²² Tamo qudei nangi bosib gisanosib maroqnqab, ‘E Kristus.’ Qudei nangi maroqnqab, ‘E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Degsib maroqnosib manwa kokba gargekoba babtoqnqab. Nango manwa dena nangi na tamo ungasari kalil areqalo niñaqyetnjroqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnejrej qaji nango areqalo dego niñaqyetnjrqajqa wauoqnqab. ²³ Deqa ningi geregere nam atsib soqniy. Kumbra kalil di brant-saisonaqa e namoqna merngonum.”

Tamo Angro a singila ti rian ti bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di nango bati koboamqa sen ambruqas. Bai dego suwanqasai. ²⁵ Bongar nangi lan goge na ululonqosib mandamq aiyelenqab. Lan goge dia ingi ingi kalil

renjinyelenqab. ²⁶ Bati deqa e Tamo Angro singila ti rianj koba ti lanjbiq na mandamq aiyooqnit tamo ungasari nanji tarosib e nubqab. ²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo lanj angro nanji qarinjnritqa nanji sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltjnrej qaji nanji lanj utru utruq na koroinjrqab.”

Ningi qura qa yawo anjam dena poingem

²⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam ningi merngitqa dena geregere poingem. Qura banqa qalsim olo ñalguyoqnimqa ningi unsib qalieqab, ‘Sen aqa bati jojomqo.’ ²⁹ Dego kere kumbra kalil e ubtosim merngonum qaji endi brantimqa ningi unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A siranmeq di tigele-junu.’ ³⁰ E bole merngwai. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanji kalil moreñosaisoqñibqa kumbra kalil endi brantqas. ³¹ Lanj ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lanj angro nanji qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Ningi ijo bqajqa bati qaliesai deqa ningi geregere ñam atsib soqniy. ³⁴ Ijo bqajqa bati di tamo bei a sawa isaq gilej dego kere. A gilqa osiqa aqa kangal tamo nango banq di aqa tal ti ingi ingi ti uratetnjrsiqa nanji wau segi segi enjrej. Aqa kangal tamo bei minjej, ‘Ni siranmeq di tigelesosim geregere ñam atoque.’ ³⁵ Degsi minjej. Dego kere ningi geregere ñam atsib soqniy. Di kiyaaq? Tal

lanja a olo bqajqa bati nangi qaliesai. A bilaq kiyo, qolo kiyo, tuwe anjamoqnimqa kiyo, nobqolo kiyo bqas. ³⁶ A boqujatosim nangi nerenesoqneb nungaim deqa nangi geregere nam atsib soqniy. ³⁷ E anjam merngonum qaji endi tamo kalil nangi dego minjreqnum. Ijo anjam agiende, ‘Ningi geregere nam atsib soqniy.’ ” Yesus na aqa angro nangi degsi minjrej.

14

Juda tamo kokba nangi Yesus qalib moiqajqa gam namoqneb

¹ Onaqa Juda nango yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa nam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nangi Isip sawaq di padalqa laqnabqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa bati jojomej. Bati aiyel soqnej. Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nangi ti endegsib nenemoqneb, “Iga kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiyoqom?” ² Osib mareb, “Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo ungasari nangi iga nugsib nirinosisib qoto tigelto uge.”

Unja bei a gorenj quleq ti osiq Yesus aqa gateq di bilentej

³ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsiqqa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeelenj qaji aqa nam Saimon aqa talq di soqnej. Sosiqa ingi uyeqnaqa unja bei a gorenj quleq ti tulan boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinajq jigsiqu osi bosiqa aqa medabu paratosiqa Yesus aqa gateq di bilentej. ⁴ Onaqa tamo qudei tal miligiq di awesoqneb qaji nangi unja di aqa kumbra unsibqa

ņirinõsib segi segi maroqneb, “Uņa di a kiyaaqa gorenj di laņa ñaņguiyqo? ⁵ A gorenj di osiq tamo qudei enjrqo qamu meninj silali 300 yonub qamu gilsiq tamo ingi ingi saiqoji naņgi jeisi enjrqo qamu di kere.” Osib naņgi uņa di ģirinķeb. ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niņgi kiyaaqa uņa di gulbe yeqnub? A kumbra bole ebqo. ⁷ Tamo ingi ingi saiqoji naņgi bati gaigai niņgi ti sqab. Deqa niņgi na naņgi aqaryainjrqa are soqnimqa aqaryainjroqniy. Ariya e bati gaigai niņgi ti sqasai. ⁸ E moiqai. Moiyitqa e subq atqab. Uņa di a e qa are qalsiqa ijo jejamuq di gorenj bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo. A na kumbra di e qa yqa kere agi yqo. ⁹ E bole mernġwai. Bunuqna ijo wau tamo naņgi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa uņa endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saoqnqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba naņgo baņq di atqas

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqa atra tamo kokba naņgoq ġilej. Judas a Yesus aqa aņġro 12 naņgi deqaji bei. A naņgoq ġilsiq minjrej, “E Yesus osiy nuņgo baņq di atqai.” ¹¹ Degsi minjrnaqa naņgi qusib tulaņ areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago baņq di atimqa iga ni silali emqom.” Degsib minjnabqa a ġilsiq a Yesus osim naņgo baņq di atqajqa gam ģamoqnej.

Yesus aqa aņġro naņgi ti yori bati aqa iņġi uyeb

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati branķej. Qotei a nami Israel naņgi endegsi minjrej, “Niņgi kaja du du naņgi ñumelenõsib siranķeq di leņ liyibqa e na unsiy niņgi uratņġwai. E niņgi

padaltngwasai.” Qotei a nami Israel nangi degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaga Juda nangi mareb, “Iga kaja du du nangi ñumelenosim Qotei atraiyqom.” Onaga bati deqa Yesus aqa angro nangi na endegsib nene-myeb, “Ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa ingi ingi gereiyetmonamqa ni ingi uyqam?”
¹³ Onaga Yesus na aqa angro aiyel qarinqrsiqa minjrej, “Ningi aiyel aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboiyosim giloqnm gamq di itosib dauryiy. ¹⁴ Ningi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “E ijo angro nangi koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa warum a qabi unu?”’ ¹⁵ Ningi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di ningi os-orngwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti ateleneb unu. Ningi aiyel aisib warum dia gago ingi ingi gereiyelenoiy.” ¹⁶ Onaga nangi aiyel qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa ingi ingi kalil warum dia gereiyeleneb.

¹⁷⁻¹⁸ Onaga bilaqtonaga Yesus aqa angro 12 nangi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus a nangi endegsi minjrej, “E bole merngwai. Ningi ijo angro 12. Nungo ambleq dena angro bei a tigelosim e osim tamo qudei nango banq di atqas. Angro di agi iga koba na ingi uyeqnum.” ¹⁹ Degsi minjrnaq qusibqa are tulan gulbekobainjrnaqa segi segi Yesus nenemy-oqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?”
²⁰ Onaga minjrej, “Angro aqo ombla endego tabir

qujaiq di bem quiq di tuqteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanqo banq di atqas. A dego ijo angro 12 ninqi deqaji bei. ²¹ Ningi quiy. E Tamo Angro moiqai. Nami Qotei aqa anjam e qa degsib nenqrenyeb. Deqa ungum. E anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanqo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nambabosai qamu di kere.”

Yesus na aqa angro nanqi bem ti wain ti anainjrej

²² Osiqa Yesus aqa angro nanqi koba na ingi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqa bem bei osiq ginqenyosiqa nanqi enjrsiqa endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyyi.” ²³ Osiqa wain osiqa gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqa aqa angro nanqi enjrnaqa nanqi kalil osib uyebe. ²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gambanq endi ijo len. Tamo unqasari garggekoba nanqo une kobotetnjqajqa deqa ijo len aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas. ²⁵ E bole merngwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonq diño batiamqa Qotei a nunqo Mandor Koba soqnimqa e olo wain bunuj uyqai.”

²⁶ Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrsiqa nanqi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Ninqi kalil e uratbosib jaraiqab”

²⁷ Yesus aqa angro nanqi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Ninqi kalil ijo ñam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunqo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, ‘E na kaja nanqo mandor qalitqa kaja nanqi segi

segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenngrenyeb. ²⁸ Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ningi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ningi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.” ²⁹ Onaqa Pita na minjej, “Angro kalil nanngi ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.” ³⁰ Onaqa Yesus na kamba Pita minjej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamoiyeltosaisoqnmqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’” ³¹ Onaqa Pita a tulan saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, ungum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa angro kalil nanngi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³² Yesus aqa angro nanngi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa angro nanngi minjrej, “Ningi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.” ³³ Degsi minjrsiqa aqa angro qalub agi Pita na Jems na Jon na nanngi segi joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiqqa pailyoqnsiqqa a are tulan gulbekobaiyej. ³⁴ Osiqa aqa angro qalub nanngi di minjrej, “E are tulan gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ningi e ombla endi sosimqa ñam atoqniy.” ³⁵⁻³⁶ Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiqqa mandamq di ñam quosiqqa endegsi pailyej, “O Aba. (Di Hibru anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnmqa ni na marimqa gulbe aqa bati bqo endi e bunbosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya

uge uyo bul. Ungum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiq aqa angro nango areq aisiq nam atej di nangi are gulbe na nerenesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, “O Saimon, ni neiejunum e? Ni nam sokiñalayqa keresai e? ³⁸ Ningi nerenjaib. Ningi nam sosib palyoqniy. Yim gulbe bei nungoq bqas di gulbe dena ningi uneq waingwasai. Bole, nungo are miligiq di ningi e daurbqajqa are unu. Ariya ningi segi gulbe di oqajqa singila saiqoji.”

³⁹⁻⁴⁰ Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq a nami palyej qaji degsi olo pailyosiq bosiqa aqa angro qalub nangi urnamnjrnaqa nerenesonab unjrej. Unjrnaqa nangi Yesus anjam bei minjqa keresaiin-jrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiqa aqa angro nangi itnjrsiq minjrej, “Ningi aqaratosib geregere nerenjunub e? Ungum. Bati koboqo. Ningi uniy. E Tamo Angro osib une tamo nango banq di atqajqa bati bqo. ⁴² Ningi tigelab gilqom. Tamo e osim une tamo nango banq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo nango banq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa angro 12 nangi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nangi sebru ti torom ti elenonab joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Juda gate nangi ti dal anjam qalie tamo nangi ti atra tamo kokba ti nangi na nangi qarinnjrnab Yesus ojqa beb. ⁴⁴ Judas a nami nangi ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliy.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq min-
jej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundo-
qyej. ⁴⁶ Kundoqyonaqa tamo nanqi brantosib ban
waiyosib Yesus ojeb.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa angro bei jojom di tigele-
soqnej qaji a na aqa sebru osiqa atra tamo gate
aqa kanqal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej
grotosiqa dabkala segi gentetej. ⁴⁸ Onaqa Yesus
na tamo nanqi di minjrej, “E leñ ojo tamo unum
deqa kiyo ninqi sebru ti torom ti elenqosib e ojqa
bonub e? ⁴⁹ E bati gaigai atra tal miligiq di ninqi
koba na sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem.
Bati deqa ninqi yala ban waiyosib e ojsai. Ninqi
kumbra degyeb deqa Qotei aqa anjam nengrenq
di so qaji di aqa damu brantej.” ⁵⁰ Yesus a nanqi
degisi minjrnaqa aqa angro kalil nanqi a uratosib
jaraiyeb.

Angro wala bei a yosi ulañej

⁵¹ Bati deqa angro wala bei a ñeio gara segi na
kabuosiqa Yesus dauryej. Onaqa tamo nanqi na
angro di ojeb. ⁵² Ojnabqa a ñeio gara segi nanqo
banq di uratosiqa yosi ulañej.

*Juda tamo kokba nanqi Yesus aqa jejamuq di
une qametqa marsib koroeb*

⁵³ Onaqa tamo nanqi na Yesus osib atra tamo
gate aqa talq osi gileb. Dia atra tamo kokba ti Juda
gate nanqi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti kalil
koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nanqi na Yesus
osi gilsib nango ulatamuq di tigelteb. ⁵⁴ Nanqi
Yesus osi gileqnabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus
dauryosiqa uli uliosiqa gilsiq torei atra tamo gate
aqa tal meq di brantej. Brantosiq nanqi Yesus

kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nanqi tal meq di nam tunguyosib awesonabqa bosiq nanqi koba na nam yoroqneb.

⁵⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanqi ti kalil koroesosibqa nanqi Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam namoqneb. Di kiyaga? Anjam dena nanqi Yesus qalib moiqajqa deqa. Anjam namonab namonab ugeinjrej. ⁵⁶ Deqa nanqi tamo gargekoba metnjreqnab boqnsib gisan anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenoqneb. Nanqi anjam laña laña maroqneb. Nango anjam di qujaiosai. ⁵⁷ Onaqa nango ambleq dena tamo qudei nanqi tigelosib Yesus aqa jejamu laña gisanjosib mareb, ⁵⁸ “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E atra tal koba endi tamo na gereiyo qaji di kongrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigeltqai.’ ” ⁵⁹ Ariya nango anjam di dego qujaiosai. Nanqi anjam laña laña maroqneb.

⁶⁰ Onaqa atra tamo gate a nango anjam di qusiqa a tigelosiq Yesus aqa areq bosiq nene-myej, “Tamo nanqi endi une gargekoba ino jejamuq di qameqnub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁶¹ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa Niri e? Ni e merbe.” ⁶² Onaqa Yesus na minjej, “Od. Agi e segi. Ni que. E Tamo Angro. Bunuqna e lan qureq oqsiy Qotei singila koba ti unu qaji aqa ban woq di awesosiy olo lanbiq na boqnit ninqi e nubqab.”

⁶³ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di

qusiqa a tulan minjin oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranjosika marej, “Aqa une agi a segi na babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqamo tamobei olo metonam bosim aqa une marqas?” ⁶⁴ Aqamisilin anjam ninji quonub. Deqa ninji kiyersib marqab?” Onaqa nanji kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moiye.”

⁶⁵ Nanji kalil deqsib marnabqo nango ambleq dena tamo qudei nanji tigelosib Yesus miselyoqneb. Osib aqa namdamu gara na qosetosib ban na qaloqnsib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?” Onaqa qajata mo qudei nanji Yesus aqa areq boqnsib a ula ponjoqneb.

Pita a gisaŋoqalubtosiq marej, “E Yesus qaliesai”

⁶⁶⁻⁶⁷ Ariya Pita a tal meq di awesosiq nam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kanjal uŋa bei a bosiq Pita unsiqa koqyosiq minjej, “Ni dego Yesus Nasaret qaji aqa angro bei. Ni nami a dau-ryosim laqnem.” ⁶⁸ Onaqa Pita a tulan saidosiq minjej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.” Degsi minjsiq tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. ⁶⁹ Sonaqa kanjal uŋa dena olo Pita unsiqa tamo nanji jojom di tigelesoqneb qaji nanji minjrej, “Tamo di a dego Yesus aqa angro bei.” ⁷⁰ Onaqa Pita a olo tulan saidej.

Olo kiŋala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanji Pita koqyosib minjeb, “Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum, ni Yesus aqa angro bei.” ⁷¹ Onaqa Pita a olo tulan singila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisaŋot Qotei na e

lubem.” ⁷² A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamonaga Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minnej qaji, “Tuwe anjamoaiyeltosaisoqnimqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiqa poiyoonaqa tulan aka-mugetej.

15

Juda tamo kokba nanji Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹ Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti dal anjam qalie tamo nanji ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqaqqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanji Yesus aqa banq tontetosib osi gilsib Rom nango gate Pailat aqa banq di ateb. ² Onaqa Pailat na Yesus nen-emyej, “Ni Juda nango Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minnej, “Od. Anjam ni maronum di kere.” ³ Onaqa atra tamo kokba nanji Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnjrnaqa aqa jejamuq di une gargekoba qametoqneb. ⁴ Deqa Pailat na olo Yesus minnej, “Nanji une gargekoba ino jejamuq di qamelenjeqnub. Ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁵ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, “Ninji Yesus a namburbasq di qamiy”

⁶ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqnimqa Juda tamo ungasari nanji tamo qujai aqa ñam maroqnibqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqnqas. ⁷ Bati deqa tamo bei aqa ñam Barabas a tonto talq

di soqnej. A nami tamo qudei joqsiqa Rom nanği ti qotsib tamo qudei ñumnab moreñeb. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb. ⁸ Waiyonab sonaqa tamo unğasari kalil nanği Pailat aqa areq gilsibqa a nanğo yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb. ⁹ Minjnabqa a na nenemnırej, “E Juda nanğo Mandor Koba uratosiy engwai e? Nıngi na merbiy.” ¹⁰ Pailat a nanği degsi nenemnırej? Di kiyaaqa? A qalieej, atra tamo kokba nanği Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb. ¹¹ Onaqa atra tamo kokba nanği na tamo unğasari kalil nanğo areqalo tigeltetnıreb. Tamo unğasari nanği Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enırsimqa olo Yesus qalim moiqajqa deqa nanğo areqalo tigeltetnıreb. ¹² Onaqa Pailat na olo minırej, “E nıngi Barabas engwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi nıngi a qa mareqnub, ‘A Juda nanğo Mandor Koba.’” ¹³ Onaqa nanği kalil murqumyosib minjeb, “Ni a nımburbasq di qame.” ¹⁴ Onaqa minırej, “Kiyaaqa Yesus qalit moiqas? A une kiye yqo deqa a nımburbasq di qamqai?” Degsi minırnaqa nanği olo tulanı murqumyoqnısb wainıyoqnsib minıjoqneb, “Ni a nımburbasq di qame.” ¹⁵ Onaqa Pailat a nanğo are latetnırqa osıqa nanğo anjam di dauryosıqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanği enırej. Enırsıqa olo Yesus osiq qaja tamo nanğo banq di atsiqa minırej, “Nıngi Yesus bu toqonı na kumbainıyiy.” Degsi minırnaqa nanği na Yesus osib kumbainıyeb. Kumbainıyosib koboonaqa Pailat na olo minırej, “Nıngi Yesus nımburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nanği Yesus misilinıyoqneb

16-17 Pailat na qaja tamo nanği degsi minjrnaqa nanği Yesus ban ojsib Rom nanço tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nanği met-njrnab bosib tal dia koroeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanği gaigai jigeqnub deqaji bei osib Yesus jigeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanço gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. ¹⁸ Osib gisan na Yesus binjyoqnsib minjoqneb, “O Juda nanço Mandor Koba, kaiye!” ¹⁹ Degsib Yesus minjoqnsib bu toqon na aqa gateq di qaloqn-sib miselyoqnsib aqa areq di singa pulutoqneb. ²⁰ Nanği degsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di aqa segi namburbas atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanği Yesus osib namburbasq di qameb

²¹ Nanği Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbas yaiyosib tamo di yonabqa a kamba qoboiyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander Rufus wo nanço abu.

²² Nanği Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Ñam di aqa damu, “Tamo gate tanu.” ²³ Di brantosib qaja tamo nanği na wain ti kial aqa ya isa koba de ti bu-lyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej. ²⁴ Onaqa qaja tamo nanği na Yesus osib namburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Osib meniñ silali alanjeb.

Tamo yai aqa meniñ na bunñjrqaş di a na gara oqaş. Degsiñ marsiñ meniñ silali alañoşib gara eleñeb.

²⁵ Señ bati 9 onaqa nobqolo nañgi Yesus ñamburbasq di qameb. ²⁶ Qamsiñ ñamburbas mutu gogeq di anjam endegsiñ neñgreñyeb, “Tamo endi a Juda naño Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda naño Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osiñ anjam di neñgreñyeb. ²⁷ Bati deqa baiñ tamo aiyel dego ñamburbasq di gaintñjrsiñ ññumeb. Bei Yesus aqa bañ woq di qameb. Bei Yesus aqa bañ qonañq di qameb. ²⁸ Kumbra dena Qotei aqa anjam bei neñgreñq di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsiñ neñgreñyeb, “Tamo uñgasari nañgi marqab, ‘Kristus a dego une tamo.’”

²⁹ Yesus a ñamburbas goge di sonaqa tamo uñgasari nañgi aqa ulatamuq dena walwelosiñ gile beoqnsiñ a misiliñyoqnsiñ gate gainyoqnsiñ minjoqneb, “Ni nami marem, ‘E atra tal koba koñgrontosiyya bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni nami degsi marem. ³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosiñ ñamburbas uratosiñ mandamq aye.” ³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nañgi ti dego Yesus degsiñ misiliñyoqneb. Osiñ segi segi maroqneb, “A na tamo uñgasari gargekoba nañgi aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyya keresai. ³² A maroqnej, ‘E segi Kristus. E Israel naño Mandor Koba.’ Aqa anjam di boleamqa a ñamburbas uratosiñ mandamq aiyimqa iga unsiñ marqom, ‘Bole.’” Onaqa baiñ tamo aiyel Yesus ombla gaintñjreb qaji nañgi dego

Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

³³ Qanam jige sen bati 12 onaqa sawa kalil tulan ambruosi sonaq gilsiq sen bati 3 onaq bilaqtej.

³⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiqa marej, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyaga e qoreibonum?”

³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanqi aqa anjam di qusib mareb, “Ningi quiy. A Elaija meteqnu.” ³⁶ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñengi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiqa soruq di qosisiqa osi bosiqa Yesus anaiyqajqa soqtosiqa aqa med-abuq di atej. Osiqa marej, “Iga mati tarinjosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?” ³⁷ Onaqa Yesus a olo tulan lelenosiqa mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiyej.

³⁸ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branosiqa aisiq poaiyelej. ³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiyej deqa qaja tamo nanqo gate Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a unsiqa marej, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Niri.”

⁴⁰ Ungasari qudei nanqi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala Joses wo nanqo ai. Unja bei Salome. ⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa ungasari nanqi dena a dauryosib laqn-sib kangalyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiqa a na nanqi qalub ungasari qudei ti jo-qsiqa koba na Jerusalem beleneb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Juda nango yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. ⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat nenemyqa gilej. Josep a Juda nango gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulan boledamu. Deqa tamo ungasari kalil nangi a qa maroqneb, “A tamo bolequja.” A endegsi are qaloqnej, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tarinoqnsiq soqnej. A Pailat aqa talq gilsiq aqa areq di tigelej. A ulaosai. Osiqa Pailat nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” ⁴⁴ Onaqa Pailat a tulan prugugetosiq marej, “Yesus a urur moiqa e?” Osiqa qaja tamo nango gate a metonaq bonaq nenemyej, “Yesus a bole moiqa e?” ⁴⁵ Onaqa minjej, “Od, a moiqa.” Onaqa Pailat a anjam di qusiqa Josep odyosiq minjej, “Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq ate.” ⁴⁶ Onaqa Josep a gilsiq gara qat awaiyosiq Yesus aqa jejamu hamburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsiq sub bei nami meniñ miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa meniñ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej. ⁴⁷ Josep na Yesus subq ateqnaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei agi Joses aqa ai wo bosib koqyesoqneb.

16

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Onaqa yori bati koboonaqa Salome na Maria Makdala qure qaji na Jems aqa ai Maria na nanqi qalub nam so aqa ya quleq tulan boledamu awaiyeb. Nam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb. ²⁻³ Osib nobqolo ambru nanqi tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq di segi segi maroqneb, “Yai na menin kobaquja sub me getentejunu qaji di beltosim taqal atetgwas?” ⁴ Deksib maroqnsib gilsib nam ateb di menin kobaquja waqosiq taqal di sonaq uneb. Menin di tulan kobaquja. ⁵ Onaqa nanqi sub miligiq aisib angro wala bei ban woq di awesonaq unsib ulaugeteb. Angro wala di aqa gara tulan qat.

⁶ Onaqa angro wala na minjrej, “Ningi ulaaib. E qalie, ningi Nasaret tamo Yesus namburbasq di qameb qaji a qa nameqnub. A endi sosai. A subq na tigelqo. Ningi bosib sub miligi uniy. A neioteb qaji lume agi unu. ⁷ Ningi unsibqa olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nanqi Pita ombla endegsib minjriy, ‘Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq ningi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Agi a nami ningi endegsi merngej, “E ningi qa namoosiy Galili sawaq gilqai.” Deqa ningi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.’ ”

⁸ Onaqa nanqi qalub tulan ulaugetosib are ton-tonjrnaga sub uratosib olo puluosib aiyeb. Aiyooqnsibqa gamq di tamo ungasari nanqi turoqnsib anjam bei minjrosaiogneb. Nanqi lanja aiyooqneb. Di kiyaqa? Nanqi tulan ulaugeteb deqa.

Maria Makdala qure qaji a Yesus unej

⁹ Yori bati koboonaqa nobqolo amburu Yesus a subq na tigelosiq mati Maria Makdala qure qaji aqaq di brantonaq unej. Maria agi nami Yesus na mondor uge 7 nangi aqaq dena winjretej qaji. ¹⁰⁻¹¹ A Yesus unsiq olo puluosi gilsiq Yesus aqa angro qudei nami Yesus dauryosib laqneb qaji nangi are ugeinjrnaqa akameqnabqa itnjrsiq minjrej, “E Yesus unonum. A nambile unu.” Onaqa nangi Maria aqa anjam di qunab ugeinjrej. Nangi aqa anjam deqa poinjrosai.

Yesus aqa angro aiyel nangi gamq di Yesus uneb

¹² Olo bati bei Yesus aqa angro aiyel nangi nañu gam bei dauryosib gileqnabqa Yesus aqa jejamu bulyosiq nangoq di brantonaq uneb. ¹³ Unsibqa nangi olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nangi minjreb, “Yesus a gagoq di brantqoqa iga unonum.” Degsib minjrnabqa nangi dego qunab ugeinjrej. Nangi anjam deqa poinjrosai.

Yesus na aqa angro nangi wau enjrej

¹⁴ Olo bati bei Yesus aqa angro 11 nangi tal miligiq di awoosib ingi uyeqnabqa Yesus a nangoq di brantej. A nami subq na tigelonaqa tamo qudei na unsib nangi sainjrnab qunab ugeinjrej. Nango are getenjnresoqnej. Deqa Yesus a segi nangoq di brantosiqa nangi njirintnjrej. ¹⁵ Osiqa minjrej, “Ningi tigelosib sawa sawa kalil keretoqnsib tamo ungasari kalil nangi ijo anjam bole minjre minjre laqniy. ¹⁶ Tamo ungasari nangi e qa nango areqalo singilatosib yanso oqab di Qotei na nangi elenqas. Ariya tamo ungasari nangi e qa nango areqalo singilatqasai di Qotei na nangi elenqasai. A na nango une qa peginjrsim awai uge enjrqas. ¹⁷ Tamo

ungasari e qa nan̄go areqalo singilatqab qaji nan̄gi man̄wa gargekoba endeqaji babtoqnqab. Nan̄gi ijo ñam na mon̄dor uge uge winjroqnqab. Qotei na nan̄go meñ bulyetnjroqnimqa nan̄gi qure utru bei bei nan̄go anjam bunuj maroqnqab. ¹⁸ Nan̄gi ban̄ waiyosib amal uge ojoqnqab. Nan̄gi ya isa koba qaja ti di uyoqnib dena moreñqasai. Nan̄gi ma tamo nan̄go gateq di ban̄ atoqnib nan̄gi olo boleqnqab.”

Yesus a lan̄ qureq oqej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na aqa an̄gro nan̄gi degsi minjrnaqa Qotei a Yesus lan̄ qureq osi oqsiqa aqa ban̄ woq di awotej. ²⁰ Onaqa aqa an̄gro nan̄gi jaraiyosib sawa sawa kalil keretoqnsib Qotei aqa anjam palontoqneb. Palonteqnabqa Tamo Koba a nan̄gi koba na wauoqnsiqa man̄wa gargekoba babtoqnsiqa dena nan̄go anjam singilatoqnej.

Yesus Aqa Anjam Bole 2000
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2000 edition
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2000

Copyright © 2000 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2001-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

6bd977a8-0139-583b-a367-c04faf6223cc